

U K R A I N I A N

Basic Course

Volume XVII

Lessons 127-134

May 1956

Army Language School
Presidio of Monterey, California

ЧАСТИНА I.

Населення і державно-політичне становище України.

Загальна кількість населення в межах УРСР (Української Радянської Соціалістичної Республіки) тепер становить 42 мільйони осіб. Середня густота населення в Україні - 70 осіб на один квадратний кілометр. Це в 8 разів перевищує середню густоту населення в цілому Радянському Союзі. Отже, Україна - найгустіше заселена республіка СРСР (Союзу Радянських Соціалістичних Республік).

За національністю¹ населення України переважно українське. За останніми відомостями³, приблизно 80% населення УРСР - це українці. Решта населення - це переважно росіяни, поляки і євреї. Ці національні меншості (меншини) скупчені переважно в великих містах.

Україна сьогодні являє собою окрему національну республіку в складі союзу (співки) радянських республік. До цього союзу входять 16 окремих республік. Формально - Українська Радянська Республіка є, ніби, українською державою³, що має свій власний уряд і всі інші ознаки державності. На цій підставі Україна входить в склад Об'єднаних Націй, як звичайна держава. Її становище в міжнародному політичному житті формально майже таке, як становище Канади або Австралії, що також перебувають в складі

Брита́нського союзу (комоне́лту).

Але фактично Україна в складі СРСР, маючи свій окремий уряд, не має і не може мати своєї окремої політики. Це тому, що в СРСР немає ніякої демократії, бо над усім панує тоталітарна диктатура однієї комуністичної партії з центром у Москві. А Москва є центром⁴ Російської Радянської (Совєтської) Федеративної Республіки.

Таким чином - так званий "український" уряд УРСР - це тільки інструмент уряду в Москві, а сама УРСР це не самостійна (незалежна) держава, а поневолена. І в політичному, і в економічному відношенні⁵ вона є колонією в системі імперіалізму червоної Москви. Правда, владу Москви в Україні виконують також українці, що належать до комуністичної партії, але вони служать не інтересам⁶ України, а інтересам свого комуністичного центру.

Найвища влада в Україні, як і в кожній іншій республіці СРСР, називається "Верховна Рада", що грає ролю комуністичного парламенту. Виконавча влада називається "Рада Міністрів", на чолі якої стоїть (яку очолює)⁷ Прем'єр. Державною столицею України є⁸ Київ - третє за розміром місто в СРСР (після Москви і Ленінграду). Державна мова в Україні - українська.

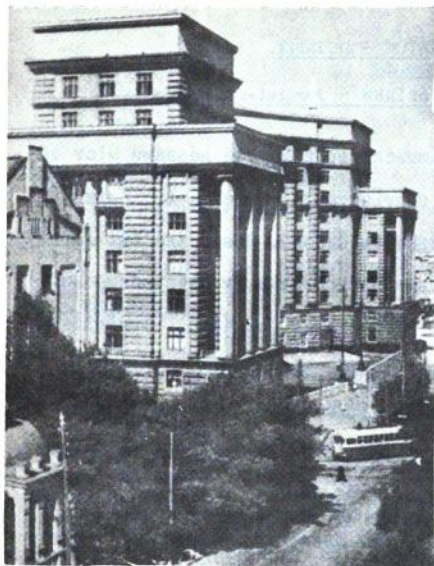
Адміністрація України організована за одним зразком⁹ для всього СРСР: країна поділена на області (27 областей), а області на райони.

Вислови:

1. за національністю	- according to nationality; nationally
2. за (останніми відомостями)	- according to (latest information)
3. є державою (є + Instr.)	- is a state
4. є центром	- is a center
5. в політичному (економічному...) відношенні	- politically (economically); from political (economic) respect
6. служити інтересам (служити + Dat.)	- serve the interest (of)
7. стояти на чолі; очолювати	- to be (to stand) at the head of
to head
8. столицею є	- is a capital
9. за зразком	- on the same pattern

Будівнок Верховної
Ради УРСР у Києві.

Будинок Ради Міністрів
УРСР у Києві.

Київ - столиця
УРСР. Головна ву-
лиця, що назива-
ється "Хрещатик".

(Тільки для довідки - For reference only)

Області України називаються переважно за назвами міст областей. Ці області і їхні центри такі: Київська (м. Київ), Харківська (м. Харків), Одеська (м. Одеса), Львівська (м. Львів), Чернівецька (м. Чернівці), Дніпропетровська (м. Дніпропетровськ), Запорізька (м. Запоріжжя), Полтавська (м. Полтава), Чернігівська (м. Чернігів), Херсонська (м. Херсон), Вінницька (м. Вінниця), Сумська (м. Суми), Черкаська (м. Черкаси), Сталінська (м. Сталіно), Ворошиловградська (м. Ворошиловград), Кіровоградська (м. Кіровоград), Житомирська (м. Житомир), Рівенська (м. Рівне), Ізмаїльська (м. Ізмаїл), Дрогобицька (м. Дрогобич), Станіславівська (м. Станіславів), Тернопільська (м. Тернопіль), Миколаївська (м. Миколаїв). Чотири інші області називаються за історичними або географічними назвами місцевостей. Це такі області: Хмельницька (центр - м. Кам'янець-Подільський), Волинська (м. Луцьк), Закарпатська (м. Ужгород) і Кримська (м. Симферопіль).

Крім того окремі частини території України називаються ще так: центральна частина України по лівому березі Дніпра - Лівобережжя, а по правому березі - Правобережжя; північно-західна частина - Полісся. Західні землі мають свої історичні назви: Волинь, Галичина, Буковина і Закарпаття.

PART II.

GRAMMAR.

Par. 1. Noun suffixes.

The Ukrainian language is very rich in suffixes.

A diminutive suffix gives the noun the connotation of smallness or affection.

Diminutives have the following endings:

a. Masculine nouns:

	<u>Basic nouns</u>	<u>Diminutives</u>
-ик-	стіл, кінь	сто́лик, ко́ник
-ок-	син, гай, ліс	сино́к, гайко́к, лісо́к
-ець-	пра́пор	прапо́рець
-очок-	сад, син	садо́чок, сино́чок
-ичок-	стіл, півень	сто́личок, півни́чок
-усь-	ді́д, та́то	ді́дусь, тату́сь
-чик-	хло́пець	хло́пчик
-еньк(о)	ба́тько	ба́тенько

b. Feminine nouns:

	<u>Basic nouns</u>	<u>Diminutives</u>
-к-	рука́, кни́га	ру́чка, кни́жка
-иц(я)	трава́, вода́	трави́ця, води́ця
-очк(а)	стрі́лка	стрі́лочка
-еньк(а)	нога́	ні́женька
-ечк(а)	ріка́(рі́чка), кни́га	рі́чечка, кни́жечка
-оньк(а)	ді́вчина, ри́ба	ді́вчино́нька, ри́бно́нька
-инк(а)	ха́та	хати́нка
-ичк-	трава́, вода́	трави́чка, води́чка
-ус(я)	ба́ба, На́стя, Мари́я	бабу́ся, Насту́ся, Мару́ся

c. Neuter diminutives:

	<u>Basic nouns</u>	<u>Diminutives</u>
-ц(е)	дерево	деревце
-ен(я)	лев	левеня

2. An augmentative ending indicates largeness, ugliness or contempt. The following are the most common augmentative suffixes:

	<u>Basic nouns</u>	<u>Augmentatives</u>
-ак(а)	ніж	ножака
-юк(а)	камінь, звір	каменюка, звірюка
-уган	дід	дідуган
-ищ(е)	рук(а)	ручище

Note: diminutive and augmentative suffixes are added only to certain nouns. They can not be added to any noun.

Par. 2. Adjectival suffixes.

Certain adjectives may receive suffixes that give them a diminutive or augmentative meaning.

1. Suffixes that give an adjective a diminutive or affectionate meaning:

	<u>Basic word</u>	
<u>-еньк-</u>	білий	біленький
	синій	синенький
	молодий	молоденький
	радий	раденький
	веселий	веселенький
<u>-есеньк-</u>	білий	білесьенький
	синій	синесьенький
	молодий	молодесьенький
	радий	радесьенький
	веселий	веселесьенький

-ісіньк-

мо́крий
чи́стий
брудни́й

мокрісі́нький
чистісі́нький
бруднісі́нький

2. Suffixes that give an adjective an augmentative meaning:

-енн-

широ́кий
висо́кий
здорові́й

широче́нний
височе́нний
здорове́нний

Note that к interchanges with ч.

-єзн-

глибо́кий
вели́кий

глибоче́зний
величе́зний

Note that к interchanges with ч.

There are other adjectival suffixes. For example, the suffix -уват(юват) shows that an adjective has only some of the qualities expressed in a sentence.

-уват-

те́плий
мо́крий

теплува́тий
мокрува́тий

-юват-

си́ній

синюва́тий

Сьогодні́ не́бо синюва́те. The sky is blue today.

Note that adjectives with suffixes have forms in all genders.

P A R T I I I .

H O M E W O R K .

- I. Translate the following phrases into Ukrainian:
1. Who is sitting next to you?
 2. His house is next to the barber shop.
 3. They live next to the post office, not far from the park.
 4. On Saturday morning they were in Monterey.
 5. Lieutenant Parks invited us for tea.
 6. Where must I go? You must go to the neighboring building.
 7. As soon as the sun rises, I go to school.
 8. He hasn't been here since Monday.
 9. No one helps me. I do everything myself.
 10. He knows nothing and does nothing.
 11. In order to speak Ukrainian you must study grammar.
 12. I don't want to go strolling; it's very hot today.
 13. What a hot day!
 14. We have a gay time at the beach.
 15. Did you have a good time yesterday? Yes, I did.
 16. The fall rains are not at all like the summer rains.
 17. You are a lot like your brother.
 18. Whom do you resemble? I resemble my mother.
 19. She looks very much like her mother.
 20. I will take off these shoes and put on new ones.

II. a. Write diminutive forms for the following nouns:

соба́ка, кіт, ха́та, буди́нок, куш, па́лець.

b. Write augmentative forms for the following nouns:

ба́ба, ді́д, ха́та, нога́.

c. Write diminutive forms for the following adjectives:

си́ній, сві́жий, га́рний, сма́чний.

У Києві. Фотографія, що її зробив у 1954 р.
американський фоторепортер Капо.

Подорож по Україні.

(продовження)

В Харкові ми зупиняємося на довгий час¹, бо це дуже велике місто і тут є що оглядати. Харків, за кількістю свого населення (біля 850 тисяч) - це друге місто України і четверте місто Радянського Союзу. До 1934 р. Харків був столицею УРСР. Він став столицею УРСР тоді, коли в 1917-1921-х роках Україна була в стані війни з Радянською Росією. Тоді Україна була самостійною Українською Народною Республікою, а її столицею був Київ. Але червона Москва, захопивши Харків, що знаходиться близько від кордону з Росією, організувала тут свій комуністичний уряд для України. Таким чином Харків став другою, тбто - червоною, столицею України. Звідси почалася організація радянської влади в Україні і боротьба за те, щоб українська держава мала форму радянської соціалістичної республіки.

Харків став центром комуністичного руху в Україні не випадково. Причиною цього було те, що Харків - це природний центр індустріальної частини України, разом з Донбасом. А в цій частині України в великих містах є найбільший відсоток неукраїнського населення, що належить до різних національних меншостей (меншин). Це населення - це переважно робітники, серед яких

завжди був добрий ґрунт для політичної роботи комуністичної партії. Тому цій партії і вдалося тут знайти собі підтримку в боротьбі проти національного уряду української держави. А близьке віддалення від кордону з червоною Росією ще більше сприяло цьому.

Але, за час свого перебування² в ролі столиці УРСР, Харків став справді другою столицею України, тобто - її другим (після Києва) національно-культурним центром. Навіть т.зв. радянський уряд УРСР у Харкові деякий час мав таку політику, яка фактично вела до того, щоб зробити українську комуністичну державу незалежною від Москви. За це червона Москва в часі диктатури Сталіна знищила багато українців, що належали до комуністичної адміністрації в Україні.

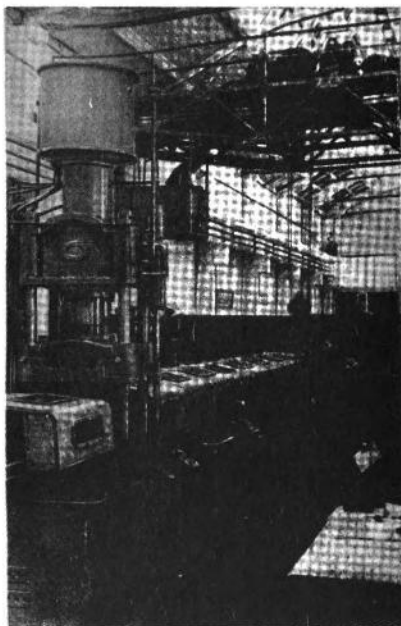
В Харкові ми оглядаємо великий тракторний завод, що виробляє понад 20% усього виробництва тракторів у Радянському Союзі. Ми відвідуємо також інші величезні заводи, що виробляють паровози, турбіни, електричні мотори, олійськогосподарські машини, різні верстати та інші важливі промислові вироби. Потім ми відвідуємо Харківський університет - один із найстаріших університетів на Україні. Цьому університетові тепер 152 роки.

З Харкова ми їдемо до Києва.

(продовження буде)

Харків. Головний вокзал
і площа перед вокзалом.

В автоматичному цеху
великого харківського
заводу, що виробляє
верстати.

Вислови:

1. (зупиня́тися) на до́вгий час - (to stop) for a long time
2. за час перебува́ння - during the stay, while being...

В.

Translate the following sentences:

1. My little wife, I think you speak too much.
2. I have a little daughter and a little son.
3. She's a cute little girl.
4. Be quiet, you're a nice little dog.
5. There you'll see a little road at your left...
6. We have a little garden and a little orchard...
7. Look! I bought a little shirt for my child. Isn't it beautiful?
8. Her little cheeks are pink and fresh.
9. Look at those little lips! Aren't they beautiful?
10. Did you see her little eyes?
11. He never worked with his little hands.
12. Look at him! He has already acquired a little belly.
13. My wife has very small feet.
14. She was asleep. Her little head was resting on the soft willow.
15. Oh, my little mother! I know how terrible your suffering was*!
16. We ran across a little river.
17. There's a little forest.
18. On that corner a little restaurant is located.

*стражда́ння

Австра́лія /ж/		Australia
адміністра́ція /ж/		administration
бри́танський, -а, -е, -і	/Adj./	British
верхо́вний, -а, -е, -і	/Adj./	supreme
викона́вчий, -а, -е, -і	/Adj./	executive
густо́та /ж/		density
демокра́тія /ж/		democracy
держа́вність/ж/		statehood
диктату́ра /ж/ Диктату́ри		dictatorship
економі́чний, -а, -е, -і	/Adj./	economic
євре́й /ч/ євре́ї		Jew
зва́ний, -а, -е, -і	/P.P.P/	invited; called
/так зва́ний, -а, -е, -і/		so-called
зразо́к, /ч/ зразки		model; specimen, type; pattern, example, sample
імпе́ріалізм /ч/		imperialism
Кана́да /ж/		Canada
коло́нія /ж/ колоні́ї		colony
менші́сть /ж/		minority
міжна́родний, -а, -е, -і	/Adj./	international
міні́стр /ч/ міні́стри		minister /of cabinet, state, etc/
на́ція /ж/ наці́ї		nation
націона́льний, -а, -е, -і	/Adj./	national

націоналізм /з/ національності		nationality
незалежний, -а, -е, -і	/Adj./	independent
об'єднаний, -а, -е, -і	/P.P.P./	united; incorporated
ознака /ж/ ознаки		sign, indication, token, symptom
організований, -а, -е, -і	/P.P.P./	organized
очолювати - очолювати очолюю очолю очолюєш очолиш очолює очолить очолюємо очолимо очолюєте очолите очолюють очолять	/Inf./	to head, to lead
панувати паную пануєш панує пануємо пануєте панують	/Inf./	to rule, to reign, to dominate
партія /ж/ партії		party
перевищувати - перевищити перевищую перевищу перевищуєш перевидиш перевищує перевищить перевищуємо перевищимо перевищуєте перевищите перевищують перевищать	/Inf./	to surpass, to top, to excel
політика /ж/		politics
політичний, -а, -е, -і	/Adj./	political
поляк /ч/ поляки		Pole
поневолений, -а, -е, -і	/P.P.P./	enslaved
прем'єр /ч/ прем'єри		prime minister, premier

росі́янин /ч/ росі́яни		Russian
самосі́йний, -а, -е, -і	/Adj./	independent
ску́пчений, -а, -е, -і	/Adj./	centered, concentrated
спі́лка /ж/ спі́лки		union, association
стано́вити стано́вить стано́влять	/Inf./	to set, to put, to place
стано́вище /с/ стано́вища		situation
тоталіта́рний, -а, -е, -і	/Adj./	totalitarian
у́ряд /ч/ у́ряди		government

U K R A I N I A N

Basic Course

Lesson 128

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.

I. Перша українська держава.

Український народ належить до найстаріших націй слов'янської групи (слов'ян). Вже в дев'ятому сторіччі (столітті, віці) українці створили свою власну державу з центром у Києві. Ця держава тоді називалася "Київська Держава" або "Київська Русь". Слово "Русь" тоді означало тільки офіційну назву, а територію навколо Дніпра народ називав так, як і тепер - Україна.

Назва "Україна" походить від слова "край", що в українській мові має два значення: перше - те саме, що "кінець" або "межа"; друге - те саме, що "країна", тобто - певна територія. І перше і друге значення відповідало¹ тодішньому характерові України, як країни, що справді перебувала на межі Заходу й Сходу, тобто - на краю цивілізованої Європи перед дикими просторами Азії.

Київська держава була монархією з своєрідною демократичною конституцією. На чолі держави стояв один князь, що мав приблизно таку саму владу, як звичайний король у Західній Європі. Київські князі перебували в тісних родинних зв'язках² з королями Франції, Англії, Норвегії та інших західно-європейських держав. Але також аристократія і народ мали великі права, беручи участь у державному житті через³ свої так звані "віча" (ради).

Найбільшого розвитку досягла українська Київська Держава в десятому столітті, коли нею керував князь Володимир Великий. Володимир Великий ввів (запровадив) в Україні християнство і дуже високо підніс⁴ розвиток української культури. В цей час Україна була однією з найкультурніших країн на сході Європи.

Тому, що Дніпро в той час був головною частиною великого водного шляху з півночі Європи на південь (із Скандинавії до Греції), Україна знаходилася в центрі міжнародної торгівлі і була однією з найбагатших країн світу. Київська Держава була тоді також могутньою військовою силою й імперією, влада якої поширювалась майже на всю Східну Європу. Основні європейські території теперішньої Росії підлягали тоді владі Києва. Слава Києва лунала тоді на увесь тодішній світ.

Могутність Київської Держави тривала протягом 11-го і 12-го століть. Найбільш відомими князями цих часів були Ярослав Мудрий і Володимир Мономах. Але вже в 13-му столітті Україна стала жертвою нападу татар, що їхні брди прийшли з Азії. Вони кілька разів руйнували Київ. Також внутрішні суперечки між князями, що воювали між собою за владу в Києві, довели до⁵ руїни й занепаду держави. А коли в зв'язку з⁶ розвитком мореплавства Дніпро втратив своє попереднє значення, в 13 столітті Київська Держава занепадала.

Вислови:

1. відповідати (+Dat.)	- to suit; to conform (to), to agree with
2. перебувати в (родінних) зв'язках	- to be related
3. брати участь через...	- to take part (participate) through
4. підносити (розвиток, значення)	- to raise (development, importance)
5. доводити до (руїни, занепаду)	- to lead to (ruin, decadence)
6. в зв'язку з...	- in connection with

Князь ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ,
що запровадив християн-
ство в Україні в 10-му
столітті.

Одяг і зброя часів Київської
Держави (9-10 століття).

Український князь часів
12-го століття.

"Тризуб" - держав-
ний знак України з
часів Київської
Держави.
Вгорі - його вигляд
в часі Володимира
Великого, а внизу -
сучасний вигляд.

Старий Київ. Вид з боку Дніпра.

P A R T II.

GRAMMAR.

Par. 1. The verb ВОЮВАТИ.

The Ukrainian equivalent of "to fight against" "to fight with" is воювати + проти or з.

Під час останньої війни
ми воювали проти німців
/з німцями/.

During the last war
we fought against the
Germans /with the
Germans/.

Par. 2. The verb ПІДЛЯГАТИ.

The verb підлягати usually requires the dative case of a noun or pronoun following.

Той дім підлягав
знищенню.

That house is destined
for destruction.

Пам'ятник Володимирові Великому в Києві над Дніпром,
на тому місці, де відбулося урочисте прийняття хри-
стіянства Українськ в 10-му столітті.

P A R T I I I .

HOMEWORK.

I. Translate the following phrases into Ukrainian:

1. This train leaves for Kyiv in 10 minutes.
2. We bade good-bye to our neighbors and went home.
3. The child fell down and screamed.
4. This is the same restaurant in which we were yesterday.
5. Why are you shouting? I'm calling my son to eat dinner.
6. He was sitting all evening in that corner.
7. When he had finished working, I asked him if he was tired.
8. If it's difficult for you, tell me and I'll help you.
9. I'll never forget what you have done for me.
10. My uncle could never find out who had told it to me.
11. It's only the beginning; when my turn comes everything will be all right.
12. I have to go, but you have to stay here.
13. He didn't even say hello to me.
14. At what time do you eat your supper?
15. How can I become acquainted with her?
16. The train arrives at 5 o'clock and leaves at 5:30.
17. She came at five to twelve, as she had promised.
18. He went for a walk with three children.

II. Write 10 sentences, using the following words and phrases:

ма́бу́ть, мо́жливо, зда́ється, на щáстя, на неща́стя,
на жа́ль, зви́чайно, на наш по́гляд, на його́ думку,
по-мо́єму.

ЧИТАННЯ, ПЕРЕКЛАД І РОЗМОВА.

Подорож по Україні.
(продовження)

Київ - це не тільки найбільше, найкраще і найголовніше місто України. Це також святе місто для кожного українця. Це справжній український Рим*. Тут почалася історія української держави, тут відбувалися найславніші події цієї історії і тут творилася й твориться українська культура.

З того часу, як близько тисячі років тому¹ Україна прийняла християнство, Київ став найбільшим центром релігійного життя на сході Європи. Київ - це місто найстаріших (на сході Європи) церков. Хоч за час комуністичної влади² багато церков у Києві зруйновано й знищено, але ще й сьогодні церкви - це перше, що кидається в очі³ кожному, хто вперше бачить Київ.

Київ розташований на високому правому березі Дніпра, на чудових зелених горбах, що виглядають, як справжні гори. Українці називають ці горби "святими київськими горами" і вірять, що місце для Києва на цих горах, нібито, вибрав один із учнів Христа - Святий Андрій. На одній із цих гір над Дніпром стоїть велика й чудова церква Святого Андрія, що її було збудовано вже в новіші часи. На інших горах стоїть ціле окреме містечко церков, що називається "Лавра". А в самому Києві є слава церква Святої Софії, збудована князем Ярославом Мудрим в 11-му столітті. Це

найкращий зразок старого українського будівництва.

Колись дахи усіх цих церков були блискучі від золотого і тому увесь Київ мав вигляд золотого міста. Тепер на цих церквах уже немає золотого, але однак вони ясні й світлі і надають Києву великої краси. Особливо, коли дивитися на Київ з нижнього лівого берега Дніпра.

Ми під'їжджаємо до Києва з лівого берега Дніпра і бачимо Київ в усій його красі.

Перше місце, яке ми відвідуємо в Києві - це відоме "Володимирова гора" над самим Дніпром. Тут стоїть пам'ятник Володимирові Великому, якого українці також вважають святым. Велика фігура князя з хрестом у руці стоїть над тим місцем, де в 988 р. за його наказом⁴ громадяни Київської Держави масово прийняли християнство. Правда, ще перед Володимиром християнство в Україні прийняла княгиня** Ольга, що керувала Київською Державою 1000 років тому. Але запровадив християнство в усій Україні Володимир Великий. До того часу більшість людей у Київській Державі вірили не в одного Бога, а в різних богів (подібно до того, як це було в старому Римі).

Київ - це також місто музеїв. Взагалі, ціле це місто - це суцільний музей. Коли ми ходимо по Києву, ми відчуваємо, що ходимо по слідах⁵ історії України. Кожен куток цього міста - це пам'ятник минулих віків і свідок минулої слави.

Але головне сьогодні в Києві - це не церкви і не музеї, а його великі центри культури й освіти. Тут росте сучасне й майбутнє України.

(закінчення буде)

-
- * Рим /ч/ - Rome
** княгиня /ж/ - princess, duchess

Вислови:

1. близько тисячі років тому - about thousand years ago
2. за час комуністичної влади - during the communist rule
3. кидатися в очі - to catch one's eye, to stand out
4. за його (чийось) наказом - according to (somebody's) order
5. ходити по слідах - to follow somebody close; to tread in the footsteps of... (to follow the traces)

В.

Translate the following sentences:

1. You'll come to the meeting, of course.
2. Mister Antonenko is absolutely right.
3. You, no doubt, visited Kharkiv?
4. Lieutenant Late is really a brave officer.
5. Perhaps he knows that, but doesn't want to say so.
6. He will probably arrive on Saturday.
7. It seems I read this book sometime ago.

8. You, I suppose, have heard this news already.
9. Fortunately the weather was perfect.
10. Unfortunately I have forgotten his last name.
11. To my regret, this is impossible.
12. Believe me, I know nothing about that.
13. In my opinion, it's going to be very fine.
14. Well, let it be your way.
15. In the opinion of our employees this matter is more serious than you think.

Княгиня Ольга, що керувала Київською Державою на початку 10-го століття. 1000 років тому вона перша в Україні прийняла християнство.

Церква і площа Святої Софії в Києві. Церква збудована в 11-му столітті, за часів князя Ярослава Мудрого.

Церква Святого Андрія в
Києві.

Державний історичний музей
у Києві.

Одна з вулиць Києва сьогодні. На розі - центральний
універмаг.

Державний театр опери й балету імені Тараса Шевченка
в Києві.

аристократія /ж/

aristocracy, nobility

вводити - ввести

/Inf./ to lead in, to introduce; to install

вводжу введу

вводиш введеш

вводить введё

вводи́мо введемо

вводи́те введете́

вводи́ть введутъ

вiще /с/

public meeting, common council

вiча

водний, -а, -е, -і

/Adj./ of water, water-

воювати

/Inf./ to be at war; to fight; to wage war

воюю

воюєш

воює

воюємо

воюєте

воюють

демократичний, -а, -е, -і /Adj./ democratic

європейський, -а, -е, -і /Adj./ European

жертва /ж/

sacrifice; victim

жертви

занепад /ч/

decline, decadence, decay

занепа́дати - занепа́сти /Inf./ to decay

занепадаю

занепадаєш

занепадає

занепадаємо

занепадаєте

занепадають

запрова́джувати - запрова́дити /Inf./ to introduce; to set up,

to establish, to found

запроваджую запроваджу

запроваджуєш запровадиш

запроваджує запровадить

запроваджуємо запровадимо

запроваджуєте запровадите

запроваджують запровадять

імперія /ж/ імперії		empire
князь /ч/ князі		prince, duke
король /ч/ королі		king
конституція /ж/ конституції		constitution
лунати лунає лунають	/Inf./	to resound; to be heard
могутність /ж/		strength, might(iness), power(full- ness)
монархія /ж/ монархії		monarchic(al)
мореплавання /с/		seafaring, navigation
мудрий, -а, -е, -і	/Adj./	wise, sage
Норвегія /ж/		Norway
орда /ж/ орди		horde
офіційний, -а, -е, -і	/Adj./	formal, official
підлягати підлягаю підлягаєш підлягає підлягаємо підлягаєте підлягають	/Inf./	to be subject (to); to be under the jurisdiction (of)
походити походжу походиш походять походимо походите походять	/Inf./	to come (from); to be derived from

поши́рвати - поши́рити	/Inf./	to spread; to diffuse
поши́рю	поши́рю	
поши́рюеш	поши́риш	
поши́рює	поши́рить	
поши́рюємо	поши́римо	
поши́рюєте	поши́рите	
поши́рюють	поши́рять	
ру́їна /ж/		ruin, wreck
ру́їни		
руйнува́ти - зруйнува́ти	/Inf./	to demolish, to destroy, to ruin
руйну́ю		
руйну́єш		
зуйну́є		
руйну́ємо		
руйну́єте		
руйну́ють		
Русь /ж/		Rus
своєри́дний, -а, -е, -і	/Adj./	original, peculiar
Скандина́вія /ж/		Scandinavia
сла́ва /ж/		fame; glory; repute
слов'яни́н /ч/		Slav, Slavonian
слов'яни́ни		
слов'янськи́й, -а, -е, -і	/Adj./	Slavic, Slavonic
твори́ти - створи́ти	/Inf./	to create; to found
творю́		
твори́ш		
твори́ть		
творимо́		
твори́те		
твори́ять		
столи́ття /с/		century, age
столи́ття		
стори́ччя /с/		century, age
стори́ччя		
супері́чна /ж/		dispute, controversy; wrangle
супері́чки		

тата́рин /ч/
тата́ри

Tatar

тепе́рішній, -я,-е,-і

/Adj./

present, actual, modern

тоді́шній, -я,-е,-і

/Adj./

of that time; the then

христія́нство /с/

Christianity, Christendom

цивілізо́ваний, -а,-е,-і

/P.P.P./

civilized

U K R A I N I A N

Basic Course

Lesson 129

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.2. Українська козацька держава.

Після занепаду Київської Держави осередком українського державного життя в 13-му і 14-му століттях стали західно-українські землі - Галичина й Волинь. В Галичині виріс новий український національно-культурний центр - місто Львів. Тут продовжувалися далі традиції і слава Києва. Але в цей час Литва й Польща, використавши тяжке становище України в боротьбі з татарами, опанували зруйновані українські землі. Ці дві держави пізніше (в 16-му столітті) об'єдналися під однією владою польського короля, і таким чином вся Україна опинилася під владою Польщі.

Становище України під Польщею було дуже тяжке. Польські пані, захопивши в свої руки багаті українські землі, почали перетворювати українське населення в своїх рабів (невільників). Вони також переслідували¹ українську православну віру і забороняли українцям розвивати свою національну культуру. З другого боку Україна в цей час терпіла велике лихо від постійних нападів татар, що утворили свою державу на Кримському півострові під захистом Туреччини. Татари систематично грабували Україну і брали в рабство (в неволю) українських чоловіків і жінок.

Але і в таких тяжких умовах українці зуміли створити свою власну форму державного життя. Тому, що українці в цей час mußили постійно боротися за своє визволення від Польщі і вести війни² з татарами й турками, в Україні виникла дуже своєрідна форма військової держави. Українці утворили велике добровільне військо т.зв.^{**} "козаків", тобто - вільних озброєних людей. Це військо було організоване у формі своєрідного лицарського (рицарського) ордену^{**†}, що його центром було Запоріжжя. Тому воно й називалося "військо запорізьких козаків", або "запоріжці" (запоробжці). Під охороною цих козаків жило все українське населення навколо Дніпра, тому вся ця українська територія разом із козацьким військом являла собою одну державну організацію в формі своєрідної козацької республіки.

Влада в цій республіці була виборна, на чолі з вибраним головою держави, що називався "гетьман". Гетьман був також головним командувачем війська. Окремими частинами війська командували т.зв. "отамани". Влада в козацькій республіці була демократична. Всі закони ухвалювала козацька рада.

Українські козаки здобули собі славу³ дуже відважних (сміливих) вояків і мореплавців. Козацька доба була найбільш героїчною добою історії України. Український народ гордий своїми козаками і склав дуже багато пісень і легенд⁴ про цих своїх героїв.

Першим великим гетьманом України був Петро Сагайдачний (на початку 17-го століття). Найбільшим⁵ гетьманом України був Богдан Хмельницький. Під його керівництвом Україна в 1648 р. визволилась із-під Польщі й стала цілком незалежною козацькою державою.

* пан /ч/ landowner, master
пани

** т.зв. so called

** орден orden
лицарський (рицарський) орден - the knight orden

Віслови:

1. переслідувати (кого?що?)	- to persecute, to pursue
2. вести війну (війни)	- to wage the war /wars/
3. здобути (собі) славу	- to acquire, to get glory
4. складати пісні й легенди	- to create /make/ songs and legends
5. великий, найбільший (гетьман, король, президент)	- great, the greatest/hetman, king, president/

Державний знак української козацької держави, 16-17 століть - знак війська запорізьких козаків.

Типи українських козаків
17-го століття.

Бойова зустріч українського козака з татариним
у степу.

ГЕ́ТЬМАН БОГДА́Н ХМЕЛЬНИ́ЦЬКИЙ

ТВОРЕ́ЦЬ УКРАЇ́НСЬКОЇ НАЦІ́Ї-ДЕРЖА́ВИ

Па́м'ятник Богда́нові Хмельни́цькому в Киє́ві.

PART II.

GRAMMAR.

Par. 1. Review of pronouns.

1. Personal pronouns:

Sing.: Я, ти, він, вона́, воно́

Pl.: ми, ви, вони́

2. Reflexive pronouns:

себе́

Note that себе́ doesn't have nominative form.

Я перевіряю себе́.

I control myself.

Ти перевіряєш себе́.

You (thou) control yourself
(thyself).

Він (вона́, воно́) переві-
ряє себе́.

He (she, it) controls himself
(herself, itself).

Ми перевіряємо себе́.

We control ourselves.

Ви перевіряєте себе́.

You control yourselves.

Вони́ перевіряють себе́.

They control themselves.

Він задоволений
собою.

He is satisfied with
himself.

Вона́ мала на собі́
синій костюм.

She wore a blue dress.

3. Possessives:

мій(мо́я, моє́, мої́), твій(тво́я, твоє́, твої́),

свій(сво́я, своє́, свої́), наш(на́ша, наше́, наші́),

ваш(ва́ша, ваше́, ваші́), їхній(їхня́, їхнє́, їхні́).

Note that Його, її, їх can be used as possessives. The possessive свій can be applied to all persons:

Я перевірю свою
домашню роботу.

I control my homework.

Ти перевіряєш свою
домашню роботу.

You control your homework.

Він (вона) перевіряє
свою домашню роботу.

He (she) controls his (her)
homework.

Ми перевіряємо свої
домашні роботи.

We control our homework.

Ви перевіряєте свої
домашні роботи.

You control your homework.

Вони перевіряють свої
домашні роботи.

They control their homework.

4. Demonstratives:

цей (ця, це, ці), той (та, те, ті), такий (така, такé,
такі), стільки.

Note that цей(ця, це, ці) and цей(ся, се, сі) are used sometimes interchangeably.

5. Interrogative pronouns:

хто? що? який? (яка? яке? які?), чий? (чия? чіє?
чий?), котрий? (котра? котре? котрі?), скільки?

6. Relative pronouns:

хто, що, який (яка, яке, які), чий (чия, чіє, чий),
котрий (котра, котре, котрі), скільки.

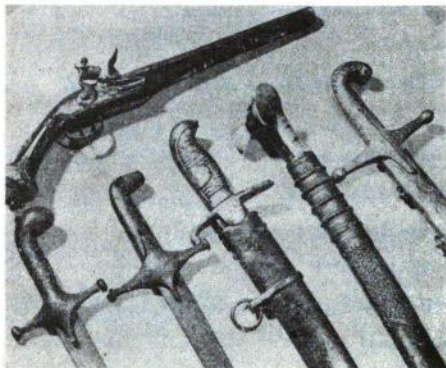
P A R T III.

HOMEWORK.

- I. Translate the following phrases into Ukrainian:
1. Pour some tea into my glass, pour some water into his glass and pour some coffee into your own glass.
 2. Why do you take my brush? You have your own.
 3. His daughter did not see her mother for two years.
 4. Our son has his own room.
 5. Do they live in your house? No, they live in their own house.
 6. They came in their own car.
 7. This is such a comfortable armchair that everyone wants to sit in it.
 8. This fish is fried, but that is boiled.
 9. From which soldier did you take the copy-book?
 10. Whose pen did you lay on the table?
 11. With what are you driving the nails?
 12. Whose children didn't you see?
 13. I couldn't look over the entire city.
 14. There's someone shouting behind the window.
 15. Something was lying on the table.
 16. Give me something to eat.
 17. He doesn't love his wife.
 18. I don't wear such underwear.
 19. With whom are you working there?
 20. I see that someone was here before me.
 21. Was someone here before me?
 22. Do you know anybody in this school? Yes, I know somebody.

II. Напишіть речення /sentences/ де були б такі форми:

1. З собою.	6. Де з ким.
2. Для себе.	7. Від декого.
3. Себе.	8. Комусь.
4. Своєї.	9. Кому-небудь.
5. Свого.	10. У кого.

Українська козацька зброя 17-18 століть. Із збірки в українському музеї в м. Онтаріо (Каліфорнія).

Пістоль і шаблі.

Українські козаки на своїх човнах ("чайках") на Чорному морі.

Вигляд українського запорізького козака, з старого малюнку.

ЧИТАННЯ, ПЕРЕКЛАД І РОЗМІСЬА.

Подорож по Україні.

(закінчення)

З Києва наш потяг іде прямо на Львів¹.

Львів - це головне місто на західно-українських землях. Тому, що ці землі протягом (на протязі) довгого часу жили окремим життям², це місто було колись столицею цих земель. Після Києва, це - друге за своїм національно-політичним значенням місто України. Як і Київ, воно являє собою великий центр українського культурного і релігійного життя. Тут є найстаріший в Україні університет. Більшість українців на Західній Україні - католики*. У Львові є найголовніша в Україні церква українських католиків - слава церква Святого Крія.

Зі Львова ми робимо кілька подорожей по Галичині і по Карпатських горах. Тут ми бачимо чудові гірські краєвиди.

Але нам уже пора кінчати свою подорож по Україні. Ми сідаємо на літак і летимо до Криму.

В Криму ми трохи відпочиваємо і насолоджуємося чудовою кримською природою. Крим - це найкраще місце для відпочинку, не тільки в Україні, але і в усьому Радянському Союзі. Сюди з'їжджаються відпочивати й лікуватися люди з усіх країн світу.

В історії України Крим займає особливе місце. В 16-му 17-му і 18-му століттях тут була дуже сильна держава татар, які

в той час були дуже небезпечним ворогом української козацької держави. Козаки майже постійно воювали з татарами, бо татари постійно нападали на Україну. Найбільшим лихом для українців у той час було те, що татари не тільки грабували українські міста і села, але й забирали дуже багато українських людей до себе в неволю (рабство). Чоловіків у неволі татари примушували робити найтяжчі роботи, зокрема - рухати веслами їхні великі кораблі на Чорному морі. А жінок, зокрема - гарних молодих дівчат, татари брали до своїх гаремів**. Козаки мусили воювати з татарами, щоб визволяти з неволі своїх братів і сестер.

Тепер у Криму є дуже багато слідів, що залишилися тут від татарської** держави. Але тут уже немає татар. До другої світової війни тут ще жили татари і мали тут навіть свою національну республіку. Але під кінець² війни червона Москва, розгнівавшись за "зраду" татар, вивезла їх усіх із Криму в Сибір та в інші місцевості Радянського Союзу. "Зрада" татар полягала в тому, що вони під час війни хотіли визволитися від комуністичної влади.

Правда, навіть і в той час, коли в Криму була татарська республіка, там було менше татарського населення, ніж українців і росіян. Також у географічному відношенні - Крим це частина України. Тому Крим належить до української республіки.

В гарному кримському місті Ялті ми сідаємо на пароплав і повертаємося ним до Америки.

Слова:

* католік/ч/
католики	catholic
** гарем /ч/
гареми	harem
* татарський, -а, -е, -і /Adj./	Tatar

Вислови:

1. по́тяг іде́ (прямо́) на...	- train goes (directly) to
2. жи́ти окре́мим житт́ям	- to live an independent life.
3. під кі́нець (війни́, ро́ку, дня́)	- toward the end of (war, year, day)

В.

Translate the following sentences:

1. He cut his hand on something.
2. Somebody put his coat on my rack.
3. Where's father? He is repairing something in the garage.
4. Did you hear anything about Stecenko?
5. He has received a letter.
6. I'm looking for any kind of work.
7. The teacher is always making some sort of remarks to the students.
8. Give me something to read.
9. Somebody's overcoat is hanging on the rack.
10. I found somebody's money.
11. I'll take somebody's pencil.

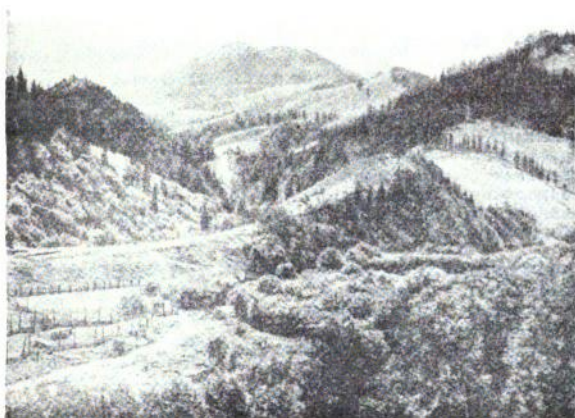
12. One of the employees will carry this package to the post-office.
13. Prepare something tasty for dinner.
14. I heard someone's voice in the neighboring room.
15. Somebody's book remained in the class room.
16. My daughter is sitting and reading in her room.

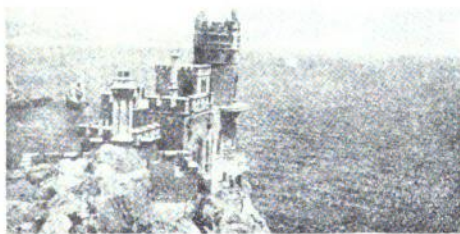
Місто Львів. Центральна
площа.

Церква Святого Трійця
у Львові. Головна
церква українських
католиків Західної
України.

Гірський краєвид Західної України. Серед Карпат.

"Гніздо ластівки" - стара будівля на скелі над Чорним морем у Криму.

виборний, -а, -е, -і	/Adj./	elective
вибраний, -а, -е, -і	/P.P.P./	elected
визволення /с/		liberation
визволяти - визволити	/Inf./	to liberate
визволяю визволю		
визволяєш визволиш		
визволяє визволить		
визволяємо визволимо		
визволяєте визволите		
визволяють визволять		
визволятися - визволитися	/Inf./	to liberate, to free oneself
визволяюся визволюся		
визволяєшся визволишся		
визволяється визволиться		
визволяємося визволимося		
визволяєтеся визволитеся		
визволяються визволяться		
виникати - виникнути	/Inf./	to emerge, to arise, to break out
виникає виникне		
виникають виникнуть		
використовувати - використати	/Inf./	to use, to exploit, to take advantage of...
використовую використав		
використовуєш використав		
використовує використав		
використовуємо використаємо		
використовуєте використаєте		
використовують використають		
відважний, -а, -е, -і	/Adj./	bold, fearless
віра /з/		belief, faith
Волинь /з/		Volyn
воják /ч/		fighter, trooper, soldier
воjки		
Галичина /ж/		Halicia
гетьмаң /ч/		Hetman
гетьмани		
герої /ч/		hero
герої		

героїчний, -а, -е, -і	/Adj./	heroic
гордий, -а, -е, -і	/Adj./	proud
грабувати - пограбувати	/Inf./	to plunder
грабую		
грабуєш		
грабує		
грабуємо		
грабуєте		
грабують		
Доба /ж/ добі		epoch; age, period, time
забороняти - заборонити	/Inf./	to prohibit, to restrict
забороняю		
забороняєш		
забороняє		
забороняємо		
забороняєте		
забороняють		
запорізький, -а, -е, -і	/Adj./	Zaporozhian
запорожець /ч/ запорожці		Zaporozhian
запоріжець /ч/ запоріжці		Zaporozhian
зруйнований, -а, -е, -і	/P.P.P./	destroyed, ruined
козак /ч/ козаки		Cossack
козацький, -а, -е, -і	/Adj./	Cossack
командувач /ч/ командувачі		commander
легенда /ж/ легенди		legend
Литва /ж/		Lithuania
лихо /с/		calamity, disaster, distress
лицарський, -а, -е, -і	/Adj./	knightly, chivalrous

мореплавець /ч/
мореплавці

seaman

невільник /ч/
невільники

slave, prisoner

неволя /з/

prison, slavery

об'єднуватися -	об'єднатися /Inf./	to unit oneself
об'єднуюся	об'єднаюся	
об'єднуєшся	об'єднаєшся	
об'єднується	об'єднається	
об'єднуємося	об'єднаємося	
об'єднуєтеся	об'єднаєтеся	
об'єднуються	об'єднуються	

озброєний, -а, -е, -і /P.P.P./ armed

опановувати -	опанувати /Inf./	to master, to occupy
опановую	опаную	
опановуєш	опануєш	
опановує	опанує	
опановуємо	опануємо	
опановуєте	опануєте	
опановують	опанують	

опинятися -	опинитися /Inf./	to find oneself
опиняюся	опинюся	
опиняєшся	опинишся	
опиняється	опиниться	
опиняємося	опинимосся	
опиняєтеся	опинитесь	
опиняються	опиняються	

осередок /ч/
осередки centre, nucleus, core

отамаң /ч/
отамани otaman

перетворювати -	перетворити /Inf./	to transform, to remake, to turn
перетворюю	перетворю	
перетворюєш	перетвориш	
перетворює	перетворить	
перетворюємо	перетворимо	
перетворюєте	перетворите	
перетворюють	перетворять	

польський, -а, -е, -і /Adj./ Polish

православний, -а, -е, -і /Adj./ orthodox

раб /ч/ раби			slave
рабство /с/			slavery
розвивати - розвинути розвиваю розвину розвиваєш розвинеш розвиває розвине розвиваємо розвинемо розвиваєте розвинете розвивають розвинуть	/Inf./	to develop	
рицарський, -а, -е, -і	/Adj./	knightly, chivalrous	
систематично	/Adv./	systematic	
традиція /з/ традиції		tradition, custom	
түрок /ч/ турки		Turk	
утворювати - утворити утворюю утворю утворюєш утвориш утворює утворить утворюємо утворимо утворюєте утворите утворюють утворять	/Inf./	to create, to make	
ухвалювати - ухвалити ухвалюю ухваляю ухвалюєш ухвалиш ухвалює ухвалить ухвалюємо ухвалимо ухвалюєте ухвалите ухвалюють ухвалять	/Inf./	to decide, to determine	

U K R A I N I A N

Basic Course

Lesson 130

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.3. Україна між Польщею й Московщиною.

Визволившись із-під Польщі, українська козацька держава опинилася в стані постійної війни з Польщею, яка увесь час намагалася знову завоювати Україну. В цій війні Україна потребувала союзників (спільників). Гетьман Богдан Хмельницький пробував заключити союз із Туреччиною й татарами Криму. Але цей союз розбивався через зраду татар, які використовували кожную нагоду, щоб грабувати Україну. Тому Хмельницький вирішив заключити союз із Московщиною, тобто - з Московською державою.

Московська держава виникла значно пізніше від Київської, а її території деякий час були під владою Києва. Після того, як Київську державу зруйнували татари, Московщина довгий час перебувала під владою татар. Але в той час, коли Україна боролася проти кількох ворогів на Заході й на Півдні, Московщина на Півночі перебувала в вигіднішому становищі. Використавши це становище, вона об'єднала навколо себе всі північно-слов'янські території і створила велику державу під владою московських царів. Визволившись із-під влади татар, вона стала найсильнішою державою на північному сході Європи.

В 1654 р. в українському місті Переяславі представники України й Московщини підписали спільний договір (угоду) про

союз двох держав. Згідно цього договору (угоди), обидві договірні сторони зобов'язалися (взяли на себе зобов'язання) боронити одна другу¹ проти зовнішніх ворогів, залишаючись незалежними в своїх внутрішніх справах.

Але в той час, коли Україна шукала в союзі з Московщиною тільки партнера для боротьби проти Польщі, Московщина мала зовсім інші наміри. Ці свої наміри вона виявила дуже скоро, почавши все більше й більше втручатися у внутрішні справи України. А після смерті Хмельницького Московщина зовсім зрадила Переяславський договір, порушила свої зобов'язання і стала розглядати Україну, як частину своєї імперії². Вона ввела свої війська в Україну і стала поводити себе, як звичайний окупант. Правда, форма української державності на чолі з своїм гетьманом залишалася непорушною, але владу гетьманів стала контролювати Москва.

Незабаром українці змушені були вожвати вже й проти Московщини. Перша українсько-московська війна виникла в 1659 р. за часів гетьмана Івана Виговського, що шукав уже союзу з Польщею проти Москви. Боротьбу проти Москви провадив також гетьман Петро Дорошенко, що шукав союзу з Туреччиною проти Польщі й Московщини одночасно. Але ця боротьба не мала успіху, бо Московщині й Польщі вдалося викликати в Україні внутрішню війну між самими українцями різних орієнтацій. Це довело до великої руйни української державності і до поділу України між Московщиною і Польщею по лінії Дніпра.

Вислови:

1. борони́ти одна́ другу
(один друго́го) - to defend each other
2. розгляда́ти (кого́сь, що́сь) - to consider /whom, what/ as ...
як...

Гетьман Петро́ Дороше́нко.

P A R T II.

GRAMMAR.

Par. 1. Review of pronouns (continuation).

7. Definite pronouns:

ввесь (вся, все, всі), всякий (всяка, всяке, всякі),
сам (самá, само́, самі́), са́мий (the very; та́кий са́мий -
the same), ко́жний (ко́жна, ко́жне, ко́жні).

Note the difference in stresses and meaning between са́мий and сам(самá, само́, самі́).

- a. са́мий(самá, саме, самі́) - the very
то́й са́мий (та сама, те саме, ті самі́) - the same

	<u>Мас.</u>	<u>Fem.</u>	<u>Neut.</u>	<u>Plural</u>
N.	са́мий	самá	саме	самі́
G.	са́мого	са́мої	са́мого	са́мих
D.	са́мому	са́мій	са́мому	са́ми́м
A.	са́мого (са́мий)	саму́	саме	са́мих (самі́)
I.	са́ми́м	са́мою	са́ми́м	са́ми́ми
L.	на са́мому (на са́ми́м)	на са́мій	на са́мому (на са́ми́м)	на са́мих

Це то́й са́мий капелю́х,
що я ба́чив учо́ра.

This is the same hat
that I saw yesterday.

Я хо́див у кіно́ з тією́
са́мою дівчиною́, що й ти.

I went to the movies with
the same girl (with whom
you went also).

Note: the word са́мий(самá, саме, самі́) very frequently requires no translation into English.

Він живе́ на са́мому
бе́резі.

He lives on the (very)
coast.

b. САМЕ used as an adverb.

The word САМЕ corresponds to the English just meaning exactly:

САМЕ тепер він хворий. Just now he is sick.

САМЕ тоді я бачив її. I saw her just then.

Хто саме зробив це? Exactly who did it?

c. сам(сама́, само́, самі́) - himself (herself, itself, themselves)

	<u>Masc.</u>	<u>Fem.</u>	<u>Neut.</u>	<u>Plural</u>
N.	сам	сама́	само́	самі́
G.	само́го	само́ї	само́го	сами́х
D.	само́му	самі́й	само́му	сами́х
A.	само́го	саму́	само́	сами́х, самі́
I.	самі́м	само́ю	самі́м	сами́ми
L.	на само́му на самі́м	на самі́й	на само́му на самі́м	на сами́х

Він сам мені сказав. He himself told me.

Вона́ сама́ це зробила. She did it herself.

Само́ собою зрозуміло. It is self-evident

Ми самі́ це чу́ли. We ourselves heard it.

8. Indefinite pronouns:

будь-хто́, хтось, хто-не́будь
будь-що́, щось, що-не́будь

якийсь, який-небудь
 чийсь, чий-небудь
 скількись, скільки-небудь
 котрийсь, котрий-небудь
 кілька, декілька
 кільканадцять, кількадесят, кількасот

9. Indefinite "objecting" (заперечні) pronouns:

ніхто́, ніщо́, ніякий, нічий, ніскільки

Note the differences in stress patterns in the following pronouns:

ніхто́ - nobody

ніщо́ - nothing

Н.	ніхто́,	ніщо́	-	-
Г.	нікого́	нічого́	нікого́ (нема́ ко́го)	нічого́ (нема́ чо́го)
Д.	нікому́	нічому́	нікому́ (нема́ кому́)	нічому́ (нема́ чо́му)
А.	нікого́	ніщо́(нічого́)	-	-
І.	нікі́м	нічи́м	ні́ з ким (нема́ з ким)	ні́ з чим (нема́ з чим)
Л.	ні на ко́му, ні на чо́му		ні́ на ко́му	ні́ на чо́му

The second column has no forms in the nominative or accusative cases. The difference in meaning may be seen from the following examples (observe the different stresses):

Я нікого́ тут не зна́ю.

I know nobody here.

Нікого́ (нема́ ко́го) запи́-
та́ти, де вона́ живе́.

I have nobody from whom
to ask where she lives.

Я нікому́ не говори́в про
це.

I have told nobody
about it.

Ні́кому (немає́ кому)
допомо́гти мені́.

I have nobody who would
help me.

Він нічо́го не зна́є.

He knows nothing.

Ні́чого (нема́ чого́) мені́
тут говори́ти.

I have nothing to say here.
(I don't have anything to
say here).

Ні́ з ким (нема́ з ким)
поговори́ти.

I have nobody to speak
with.

Par. 2. Verbs without B ending in the past tense singular.

There are certain verbs which do not take the regular ending B in the past tense of the masculine singular.

Infinitive

Past tense singular
of the masculine gender

могті́	(я, ти, він)	міг
нести́	"	ніс
бі́гти	"	біг
лягті́	"	ліг
лі́зти	"	ліз
пекті́	"	пік
везті́	"	віз
скі́снути (to turn sour)	"	скис
рості́	"	ріс
допомо́гти	"	допомі́г

The following verbs have two forms for the past tense singular:

всти́гнути	(я, ти, він)	всти́г(нув)
змо́кнути	"	змок(нув)
досягті́	"	дося́г(нув)
зме́рзнути	"	змерз(нув)
набри́днути	"	набри́д(нув)

Par. 3. The verb зраджувати.

The verb зраджувати takes either the dative or accusative:

Вона́ зра́дила йому́.

She betrayed him.

Вона́ зра́дила його́.

She betrayed him.

Го́лос зра́див їй.

Her voice failed her.

Ща́стя зра́дило йому́
(його́).

Fortune has betrayed
him.

P A R T I I I .

H O M E W O R K .

I. Translate the following phrases into Ukrainian:

1. Do not tell her anything about me.
2. Nobody loves him.
3. He does not love anybody either.
4. There is nobody in the neighboring room.
5. He does not write us anything.
6. No one wants to go with me.
7. I didn't see anyone yesterday.
8. I shall give my book to no one.
9. Nothing can stop me.
10. He doesn't want to talk to anyone.
11. He addressed no one.
12. He spoke with no one.
13. He does not think about anything.
14. Nobody can explain this.
15. I am reading the very same book you were reading yesterday.
16. It is the very same student who came day before yesterday.
17. She herself drives the car.
18. My daughter prepared her breakfast by herself.
19. I turned the book over to the manager himself.
20. He has nobody to speak Ukrainian with.
21. We had nothing to eat today.

II. Напишіть речення, де були б такі форми:

1. Нікого.

6. Ні від кого.

2. Нікого.'

7. Ні з ким.

3. Нікому.

8. Ні з ким.

4. Нікому.

9. Того самого полковника.

5. Ні від ко́го.

10. Само́го полковника.

Переяславська рада 1654 р. Гетьман Богдан Хмельницький повідомляє козаків про союз України з Московщиною.

ЧИТАННЯ, ПЕРЕКЛАД І РОЗМОВА.

Переяславська рада.

В січні 1654 р. закінчилися довгі розмови представників України й Московщини про союз двох держав. У цей самий час відбувалися такі самі розмови також між Україною і Туреччиною, Кримом, Молдавією та Польщею. Після поразки в війні з Україною, Польща теж була вже готова заключити союз із Україною, як рівний з рівним¹. Але серед українців тоді були такі ворожі настрої проти Польщі, що про союз із нею не могло бути й мови². Так само українці не мали дружніх настроїв і щодо турків та татар. А Молдавія в той час сама мала великі труднощі і потребувала більше допомоги від України, ніж могла допомогти українцям.

Тому, що українці в той час ще добре собі не уявляли³, що являє собою Московщина, бо до того часу ще не мали з нею нічого спільного⁴, багато українців думало, що найкращим союзником для України буде Московщина. Вони думали приблизно так: "Із своїми західними і південними сусідами ми вже мали досить гіркого досвіду⁵, а цього північного сусіда ми ще не знаємо. Можливо він виявиться кращим від інших⁶. Тим більше⁷, що москалі⁸ мають таку саму православну віру, як і українці. Можливо, їм можна більше вірити, ніж іншим."

Так са́мо ду́мав і ге́тьман Богда́н Хмельни́цький. То́му він, пі́сля до́вгих розмо́в із представника́ми моско́вського ца́ря, пого́дився підписа́ти до́говір, у якому́ бу́ло ска́зано, що оби́дві дого́вірні сто́рони зобов'язу́ються боро́нити одна́ одну, але́ залиша́ються неза́лежними у сво́їх вну́трішніх спра́вах.

Але́ бага́то украї́нців бу́ло тако́ж і про́ти сою́зу з моска́лями. То́му ге́тьман зібрав у мі́сті Пере́яславі вели́ку коза́цьку ра́ду і зверну́вся до не́ї, щоб вона́ ви́рішила цю спра́ву. Ге́тьман поясни́в козака́м зміст уго́ди Укра́їни з Моско́вщиною і запита́в їх - чи бажа́ють вони́ тако́го сою́зу? "Так! Бажа́ємо!" - відповіла́ більші́сть учасни́ків ра́ди. То́му, що в украї́нській коза́цькій рес-публі́ці за́вжди все ви́рішувала більші́сть голо́сів коза́цької ра́ди, це озна́чало, що уго́да з Моско́вщиною бу́ла ухва́лена⁸ ра́дою.

Пі́сля цьо́го оби́дві сто́рони ма́ли скла́сти прися́гу, оби́цяючи, що не пору́шать умо́в дого́вору і не зра́дять оди́н оди́ному. Украї́нці скла́ли прися́гу відрáзу, а моска́лі сказа́ли, що їхній ца́р не мо́же присяга́ти пе́ред зви́чайними лю́дьми, бо він відпові́дає тільки пе́ред Бо́гом⁹. Тут відрáзу ви́явилася різни́ця між украї́нським демократи́чним і моско́вським тоталіта́рним ла́дом. Це ду́же не сподоба́лося украї́нцям. Де́які учасни́ки ра́ди крича́ли: "Зра́да! Зра́да!" - і вимага́ли від ге́тьмана відмо́витися від своєї́ прися́ги. Але́ ге́тьман не зроби́в цьо́го, бо не хоті́в відрáзу розрива́ти дого́вору і робити́ з Моско́вщини во́рога, що міг ста́ти сою́зником Поль́щі про́ти Укра́їни.

Але однак незабаром виявилось, що Переяславська рада, на якій було ухвалено союз України з Московщиною, була "Переяславською зрадою" Московщини Україні.

* теж - also

** москаль /ч/ - Muscovite
москалі

Вислови:

1. як рівний з рівним - as an equal with an equal
2. не може бути й мови - there can even not be a talk about...
3. уявляти собі - to imagine oneself
4. не мати нічого спільного - not to have anything in common with
5. гіркий досвід - bitter experience
6. виявитися кращим (гіршим і т.п.) - to become /appear/ better
(worse, etc.)
7. тим більше, що... - disregarding the fact that...
8. була ухвалена - was decided; was accepted
9. відповідати перед Богом - to answer to the God.
(перед кимось)

B.

Translate the following sentences:

1. This apartment isn't occupied yet by anybody.
2. He didn't borrow money from anyone.
3. I didn't send anybody for the newspaper.
4. I have nobody to send for the newspaper.
5. I didn't give him anything.
6. I have nothing to give him.
7. We have nobody to help.
8. We don't help anybody.
9. He doesn't worry about anybody.
10. He has nobody to worry about.
11. They do not visit anybody.
12. They have nobody to visit.
13. I have nobody to borrow money from.
14. Walking along the street, the friends didn't talk about anything.
15. Some people are afraid of a thunderstorm.
16. Yesterday I talked with the colonel himself.
17. It is the very same boy whom I saw yesterday at your place.

1. Hello, Mr. Nechaj. So you are now here in America? I saw you last in Germany 3 years ago. How long have you been in this country?
2. Вибачте, але я ще не навчився говорити по-англійському. Моя дочка Наталія буде все перекладати. Я дуже радий бачити вас, пане капітане. Ось уже півтора року ми живемо в Америці. А вас ми дуже часто згадували після вашого від'їзду з Німеччини. Але не могли написати листа, не знаючи вашої адреси.
1. You had a large family in Munich. Have they all come with you?
2. Всі: дружина, четверо дітей, сестра дружини і мій брат.
1. And is everybody in good health?
2. Дякую, всі здорові. Тільки сестра дружини була хвора. Вона впала і зламала собі ногу. Тепер уже одужує, дякувати Богові.
1. Let's go into this small restaurant. We'll be more comfortable there and you can tell me all about your family.
2. З великою охотою.
1. Let sit at this table; nobody will disturb us here.
2. Так, тут буде дуже зручно.
1. Now, tell me how are you getting along?
2. Спочатку було досить тяжко. Ми довго шукали мешкання, бо хотіли, щоб кожен мав свою кімнату. З працею було легше. Першою почала працювати дружина, а потім її сестра.
1. What kind of jobs have they found?
2. Дружина працювала на фабриці; шила дитячий одяг. Її сестра працювала телефоністкою в одній конторі, але на початку одержувала дуже низьку зарплату.
1. Why did she earn so little?
2. Бо в Європі вона працювала при інших апаратах і тут повинна була трохи навчитися.

1. And what are your children doing? You have four, haven't you?

2. Двоє молодших ходять до школи і вже добре говорять по-англійському. Вони вивчають також французьку й іспанську мови, щоб стати перекладачами. Старша дочка Віра закінчила вечірні курси й тепер працює медсестрою.

1. And where does she work?

2. В міському шпиталі для хворих на туберкульоз.

1. She probably has a furnished apartment provided by the hospital?

2. Так, в неї чудова квартира з двох кімнат, кухні й лазнічки.

1. Does she write to you often? Do you telephone her from time to time?

2. Вона пише нам дуже часто, а дружина їй інколи відповідає. Телефонувати до неї заборого.

1. What is your eldest son going to do after graduation from the university? What profession has he chosen?

2. Він хотів бути інженером, але не закінчив навчання. Зараз його покликали до армії.

1. Where is he now? Is he satisfied?

2. Він на Алясці, служить в інженерних військах і дуже задоволений, що працює за своїм фахом.

1. When will he finish his service and what will he do later on?

2. Він закінчить службу через два роки й повернеться знову до університету.

1. And what is your brother doing? I remember that in Germany he was taking a course in bookkeeping. Has he found a job?

2. Він улаштувався на працю досить швидко, бо добре знає англійську мову. Тепер він працює бухгалтером у будівельній конторі й добре заробляє. Крім того, в нього часто буває понаднормова праця.

1. Well, now tell me about yourself. What kind of work have you found? You are a radio-engineer, aren't you?
2. Так, за професією я радіо-інженер. Але під старість мені дуже тяжко вчити англійську мову. Не забувайте, що я вже стара людина, а старому тяжче тут влаштуватися.
1. So you are not working?
2. Ні, я працюю, але моя праця тяжка й мало цікава: я прибираю у великому будинку на 35 родин, палю в печах і спалюю сміття.
1. My son-in-law has a small plant. Perhaps he will be able to give you a job for which you will not need to speak English. Give me your telephone number. I will ring you up one of these days.
2. Я дуже дякую вам, але, на жаль, ми не маємо телефона. Це дорогого коштує.
1. Well, telephone me in two days, Thursday at 4 o'clock. I will give you an answer. My number is Orchard 3-7689.
2. Наталю, чи ти маєш олівець? Запиши, будь ласка: Orchard 3-7689. Дуже вам дякую, пане капітане. Будемо дуже раді, як знайдете хвилинку часу, щоб зайти до нас на склянку кави.
1. If everybody works in your family, who does the house work in your home?
2. Тепер господарство ведуть дві молодші дочки.
1. Please give my regards to your wife and to all your family. Telephone me, then, Thursday in the afternoon.
2. Обов'язково зателефоную (потелефоную). Ще раз дуже дякую.
1. I'll see you later, Mr. NechaY. Thank you, Natalia, for your interpreting. Good-bye!
2. До побачення, пане капітане. До побачення.

-
1. to give one's regards	-	передати привіт
2. from time to time	-	час від часу, інколи
3. son-in-law	-	зять

викли́кати - ви́кликати /Inf./ to call forth, to provoke, to call
 викликаю́ ви́кличу out, to summon
 виклика́єш ви́кличеш
 виклика́є ви́кличе
 виклика́ємо ви́кличемо
 виклика́єте ви́кличете
 виклика́ють ви́кличуть

виявля́ти - вия́вити /Inf./ to reveal, to uncover, to disclose,
 виявляю́ виявлю́ to detect, to show
 виявля́єш вияви́ш
 виявля́є вияви́ть
 виявля́ємо вияви́мо
 виявля́єте виявите
 виявля́ють виявля́ть

воюва́ти /Inf./ to wage war
 воюю́
 вою́єш
 вою́є
 вою́ємо
 вою́єте
 вою́ють

втруча́тися - втру́титися /Inf./ to interfere, to intervene
 втруча́юся втручу́ся
 втруча́єш втрути́шся
 втруча́ється втрути́ться
 втруча́ємося втрути́мося
 втруча́єтеся втрути́теся
 втруча́ються втрута́ються

доводи́ти - довести́ /Inf./ to lead to, to bring to, to drive
 доводжу́ доведу́ /into/
 доводи́ш доведеш
 доводи́ть доведе́
 доводи́мо доведемо́
 доводи́те доведете́
 доводи́ть доведу́ть

до́говір /ч/ treaty, agreement
 договори́

догові́рний, -а, -е, -і /Adj./ agreeing, contractual

завойовува́ти - завоюва́ти /Inf./ to conquer
 завою́вую завою́ю
 завою́вуваш завою́єш
 завою́вуват завою́є

заво́йовуємо	заво́юємо
заво́йовуєте	заво́юєте
заво́йовують	заво́юють

заклю́чати -	заклю́чити	/Inf./	to conclude (treaty)
заклю́чаю	заклю́чу		
заклю́чаєш	заклю́чиш		
заклю́чає	заклю́чить		
заклю́чаємо	заклю́чимо		
заклю́чаєте	заклю́чите		
заклю́чають	заклю́чать		

згі́дно	/Adv./	according
---------	--------	-----------

зра́да /з/ зради		betrayal, treason
---------------------	--	-------------------

зра́джувати -	зра́дити	/Inf./	to betray
зра́джую	зра́джу		
зра́джуєш	зра́диш		
зра́джує	зра́дить		
зра́джуємо	зра́димо		
зра́джуєте	зра́дите		
зра́джують	зра́дять		

зобов'язання /с/ зобов'язання		obligation, pledge
----------------------------------	--	--------------------

зобов'язува́тися -	зобов'язати́ся	/Inf./	to bind (to pledge) oneself
зобов'язу́юся	зобов'язу́ся		
зобов'язу́єшся	зобов'язу́єшся		
зобов'язу́ється	зобов'язу́ється		
зобов'язу́ємося	зобов'язу́ємося		
зобов'язу́єтеся	зобов'язу́єтеся		
зобов'язу́ються	зобов'язу́ються		

руйнува́ти -	зруйнува́ти	/Inf./	to ruin, to demolish
руйну́ю			
руйну́єш			
руйну́є			
руйну́ємо			
руйну́єте			
руйну́ють			

контролюва́ти -	о́контролюва́ти	/Inf./	to control
контролю́ю			
контролю́єш			
контролю́є			
контролю́ємо			
контролю́єте			
контролю́ють			

Московщина /ж/		Moscovy
московський, -а, -е, -і	/Adj./	Muscovite
нагода /ж/ нагоди		chance, opportunity
намір /ч/ наміри		intention
незабаром	/Adv./	soon, before long
непорушній, -а, -е, -і	/Adj./	inviolable; stable; immutable
об'єднувати - об'єднати	/Inf./	to unite
об'єдную	об'єдную	
об'єднуєш	об'єднуєш	
об'єднує	об'єднує	
об'єднуюмо	об'єднуюмо	
об'єднуєте	об'єднуєте	
об'єднують	об'єднують	
окупант /ч/ окупанти		occupant
орієнтація /ж/ орієнтації		orientation
партнер /ч/ партнери		partner
перебувати	/Inf./	to be, to stay, to reside
перебуваю		
перебуваєш		
перебуває		
перебуваємо		
перебуваєте		
перебувають		
поводити/себе/ - поводити/себе/	/Inf./	to behave oneself, to conduct oneself
поводжу "	поведу "	
поводиш "	поведиш "	
поводить "	поведе "	
поводимо "	поведемо "	
поводите "	поведете "	
поводять "	поведуть "	
поділ /ч/ поділи		division, distribution

потребувати
потребу
потребуєш
потребує
потребуємо
потребуєте
потребують

/Inf./ to need, to want, to be in need

порушувати - порушити
порушую порушу
порушуєш порушиш
порушує порушить
порушуємо порушимо
порушуєте порушите
порушують порушать

/Inf./ to break, to violate

провадити
проваджу
провадиш
провадить
провадимо
провадите
провадять

/Inf./ to spend, to pass, to conduct

союзник /ч/
союзники

ally

спільний, -а, -е, -і

/Adj./ common, joint (mutual)

спільник /ч/
спільники

participant, associate, partner

сторона /х/
сторони

side; country, land, place

угода /х/
угоди

agreement, pact

цар /ч/
царі

Tsar

U K R A I N I A N

Basic Course

Lesson 131

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.

4. Україна під Росією.

На початку 18-го століття Московщина під керівництвом царя Петра Першого стала могутньою імперією. Вона захопила від Польщі більшу частину України, опанувала українське побережжя Чорного моря і почала війну із Швецією за вихід у Балтійське море.

Тоді український гетьман Іван Мазепа заключив таємний союз із шведським королем Карлом 12-м і вирішив підняти в Україні повстання¹ за визволення з-під влади Москви. В 1708 р. шведи вирушили (рушили) в великий похід на Москву через Україну. Українське козацьке військо на чолі з Мазепою приєдналося до шведських військ. 10-го липня 1709 р. під містом Полтавою відбувся великий бій, у якому шведи й українці були розбиті переважними силами Москви. Цей бій став трагічною подією в історії України, бо він вирішив долю України на користь Москви на довгі роки.

Український союз із шведами Москва назвала "зрадою", а гетьмана Мазепу навіть прокляла, як "зрадника" і "злочинця". Але це була не зрада України Москві і не злочин Мазепи, а тільки невдала спроба повстання України проти московської окупації. За цю спробу Москва дуже жорстоко помстилася над українцями.

Жертвами цієї помсти стали десятки тисяч українських козаків, що в тяжких муках загинули в тюрмах, каторгах і на засланнях в Московщині. Нова столиця Московщини - Петербург була збудована на трупах українських козаків, що їх ув'язнив і заслав на тяжкі роботи цар Петро.

Після перемоги над шведами й українцями цар Петро перемінив назву Московської держави, присвоївши їй назву "Росія". Цю назву було взято від колишньої назви Київської держави "Русь". Україні в складі Російської імперії було присвоєно назву "Мала Росія", або "Малоросія". Українську незалежність було ліквідовано, хоч українська автономія існувала аж до 1764 р. В 1764 р., рівно через 110 років після Переяславського договору, російська цариця Катерина Друга примусила останнього українського гетьмана Кирила Розумовського відмовитися від своєї влади і ліквідувала українську автономію. В 1775 р. було зруйновано й Запорізьку Січ* - центр українських козаків. В Україні було встановлено російську систему кріпацтва. Українські селяни були перетворені в кріпаків, а українські землі було роздано російським поміщикам. Російськими поміщиками стали також і деякі українці, що пішли на службу Росії.

З того часу Україна стала звичайною колонією Росії. Українські багатства експлуатувала Росія в своїх інтересах³. Українська культура і навіть українська мова були переслідовані.

В 19-му столітті було заборонено українські школи, українські видання і навіть вживання самих слів "Україна" і "українці".

* Запорізька Січ - Zaporozhian Sich

Вислови:

1. підняти повстання - to rise a revolt
2. помститись над... - to revenge upon
3. в своїх інтересах - in one's own interests

"Тарас Бульба" - тип старого українського козака.

PART II.

GRAMMAR.

Par. 1. The verb ПОМСТИТИСЯ.

The verb ПОМСТИТИСЯ requires the prepositions НАД or НА to translate "on".

Вона помстилася над
ним (на ньому).

She took her revenge
on him.

Символ української державності і слави.

P A R T III.

HOMEWORK.

I. Translate the following phrases into Ukrainian:

1. He who has lived little has seen little.
2. Everything that you are saying is terrible.
3. He laughs best who laughs last.
4. Anyone who says this is not right.
5. As is the beginning, so is the end.
6. He hit me so hard that I fell down.
7. I saw in the museum such things as I had never seen before.
8. Do as you wish.
9. The lieutenant left for Korea as soon as he received the order.
10. Since he was very busy, I did his work.
11. You may easily translate this letter, since you know Italian well.
12. We stopped in order to rest.
13. The PW was so frightened that he couldn't talk for a long time.
14. He fixed his car so well that it became like new.
15. If I got leave I would come to (see) you.
16. Although he doesn't speak German, he understands almost everything.
17. Everyone who has been in battle dislikes the thunder of guns.

II. Напишіть складні речення, де були б такі сполучні слова (linking words):

1. Пóред тим, як.	4. Тоді́, коли́.
2. Пі́сля то́го, як.	5. Там, де.
3. До то́го ча́су, як.	6. Туди́, куди́.

ГЕ́ТЬМАН ІВА́Н МАЗЕ́ПА

ЧИТАННЯ, ПЕРЕКЛАД І РОЗМОВА.Іван Мазепа.

Гетьман Іван Мазепа - це одна з найцікавіших і найяскравіших фігур української історії. Не випадково він став героєм легенд, що стали темами багатьох відомих творів світової літератури. Великий французький* письменник Вольтер у своїй книзі "Історія Карла 12-го" зібрав багато цікавих відомостей із біографії Мазепа. Використовуючи це джерело, великий англійський поет Байрон і славний французький поет Гюго написали про Мазепа дуже гарні поеми.

В своїй поемі "Мазепа" Байрон описав¹ одну романтичну подію в житті Мазепа, коли він був ще молодим юнаком. Тоді Україна була ще під Польщею і Мазепа служив вояком при дворі польського короля. Він був дуже гарний і його дуже любили жінки. Дружина одного великого польського аристократа** закохалася в Мазепа і мала з ним таємні зв'язки. Одного разу вночі польські вояки, виконуючи наказ чоловіка закоханої пані, схопили Мазепа і тяжко над ним помстилися. Вони прив'язали² його до спини дикого степового коня, на якому ще ніхто ніколи не їздив, і пустили коня на волю³. Дикий кінь побіг у дикі степи, де не було людей, але було багато диких звірів. Звірі нападали на коня із зв'язаною людиною, що не могла захищатися. Відчуваючи жах від людини на своїй спині і від звірів, дикий кінь біг дуже

швидко, не зупиняючись ні вдень, ні вночі. Зв'язаний Мазепа був уже близько від смерті, страждаючи від голоду й спеки серед постійних небезпек і жаху в дикому степу. Він втратив свідомість і був уже майже трупом, коли стомленого коня нарешті випадково впіймали українські козаки. Дикий кінь походив з українських степів і прибіг аж в Україну. Козаки врятували Мазепу і він, одужавши, вступив до козацького війська. Тому, що він був дуже освічений, розумний і сміливий, він скоро став помічником гетьмана Петра Дорошенка. Пізніше його самого було вибрано гетьманом України.

Будучи гетьманом у той час, коли Москва вже контролювала Україну, Мазепа дуже довго поводив себе так хитро, що став одним із найбільших друзів царя Петра Першого. Але в цей самий час Мазепа готував сили для боротьби України проти сильнішого ворога. І цю боротьбу він почав під час війни Московщини з Швецією в 1708-1709 р.р.

Між іншим, навіть тоді, коли Мазепа був уже старим, він і далі був романтичною особою. Молода дочка козацького полковника Кочубея закохалася в старого гетьмана і втікла до нього від своїх батьків, що були проти її шлюбу з гетьманом. Розгнівавшись, полковник зрадив гетьмана і повідомив царя про таємний союз гетьмана з шведами. За наказом гетьмана, полковник Кочубей був убитий, як зрадник України. Ця історія стала темою відомої поеми російського поета Пушкіна "Полтава".

Після поразки під Полтавою в 1709 р. Мазепа разом із Карлом 12-м втік у Молдавію і там помер.

французський, -а, -е, -і /Adj./	French
аристократ /ч/ аристократи	aristocrat

Вислови:

1. описувати - описати (щось) -	to describe
2. прив'язувати - прив'язати -	to tie
3. пустити на волю -	to emancipate, to free, to
liberate, to make free

Українська хата в селі.

B.

Translate the following sentences:

1. As is the captain, so are the sailors. As is the commander so are the soldiers.
2. As is the work, so is the pay.
3. I saw the doctor whom you visited yesterday.
4. The student whom you promised to help was here.
5. Here is our new lady teacher whom we were speaking about.
6. Who is the lady you were with at the lecture?
7. This is the house I am living in.
8. This is the book you need.
9. The officer you see in the garden is my chief.
10. The boy was calling for his father loudly, but nobody answered him.
11. If you work too much, you will be very tired.
12. There are as many chairs as students in our class.
13. I gave him as much money as he needed.
14. You can take as many books as you want.
15. I've been living in Monterey as long as you have.
16. He earns as much as I do.
17. Because of you I was late for the train.
18. The teacher asked them to leave the class because of their loud talking.

автономія /ж/

autonomy, self-government

Балтійське море

Baltic Sea

вирушати - вирушити
 вирушаю вирушу
 вирушаєш вирушиш
 вирушає вирушить
 вирушаємо вирушимо
 вирушаєте вирушите
 вирушають вирушать

/Inf./ to start, to depart, to set off

гинути - згинуті

/Inf./ to perish, to be lost

гину
 гинеш
 гине
 гинемо
 гинете
 гинуть

доля /з/
долі

fate, destiny

експлуатувати
 експлуатую
 експлуатуєш
 експлуатує
 експлуатуємо
 експлуатуєте
 експлуатують

/Inf./ to exploit

жорстокий, -а, -е, -і

/Adj./ cruel, brutal, ferocious

заслання /с/

exile, banishment

засилати - заслати
 засилаю засляю
 засилаєш засляєш
 засилає засляє
 засилаємо засляємо
 засилаєте засляєте
 засилають засляють

/Inf./ to exile, to banish

здобувати - здобути
 здобуваю здобуду
 здобуваєш здобудеш
 здобуває здобуде
 здобуваємо здобудемо
 здобуваєте здобудете

/Inf./ to get, to obtain, to acquire

здобувають	здобудуть	
злочин /ч/ злочини		crime, offence
злочинець /ч/ злочинці		criminal, offender
зрадник /ч/ зрадники		traitor, betrayer
каторга /з/ каторжан		penal servitude, imprisonment with hard labor
керівництво /с/ керівники		guidance, leadership
колишній, -я, -е, -і (Adj.)		former
кріпак /ч/ кріпаки		serf
кріпацтво /с/ кріпаки		serfdom
ліквідований, -а, -е, -і (P.P.P.)		liquidated, destroyed
ліквідувати - зліквідувати (Inf.)		to liquidate, to destroy
ліквідує		
ліквідуєш		
ліквідує		
ліквідуємо		
ліквідуєте		
ліквідують		
мука /з/ муки		torment, suffering
невдалий, -а, -е, -і (Adj.)		unsuccessful, unfortunate
незалежний, -а, -е, -і (Adj.)		independent
окупація /з/ окупациі		occupation
переважаючий, -а, -е, -і (Pres. Act. P.)		predominant, prevailing
перемінати - перемінити (Inf.)		to change, to shift
перемінює	переміню	
перемінюєш	переміниш	
перемінює	перемінить	
перемінюємо	перемінимо	
перемінюєте	переміните	
перемінюють	перемінять	

переслідуваний, -а, -е, -і (P.P.P.) pursued, chased

перетворений, -а, -е, -і (P.P.P.) remade, changed, transformed

подія /ж/
поділ event

повстання /с/
повстання rebellion, revolt

поміщик /ч/
поміщики landowner

помста /ж/ revenge, vengeance

помститися (Inf.) to revenge, to make a vengeance
помщуся
помстися
помститися
помстимось
помститесь
помстяться

похід /ч/
походи march, expedition

приєднувати - приєднати (Inf.) to add, to annex
приєдную приєднаю
приєднуєш приєднаєш
приєднує приєднає
приєднуємо приєднаємо
приєднуєте приєднаєте
приєднують приєднають

приєднуватися - приєднатися (Inf.) to be added, to adhere, to join
приєднуюся приєднаюся
приєднуєшся приєднаєшся
приєднується приєднається
приєднуємося приєднаємося
приєднуєтеся приєднаєтеся
приєднуються приєднаються

проклинати - проклясти (Inf.) to curse, to damn, to condemn
проклинаю проклену
проклинаєш прокленеш
проклинає проклене
проклинаємо прокленемо
проклинаєте прокленете
проклинають прокленуть

рушати - рушити (Inf.) to set off, to start
рушаю рушу

рушаш	рушити
рушає	рушить
рушаємо	рушимо
рушаєте	рушите
рушають	рушать

спроба /ж/
спроби

attempt, endeavor

таємний, -а, -е, -і (Adj.)

secret, mysterious

трагічний, -а, -е, -і (Adj.)

tragic

труп, /ч/
труп

corpse

тюрма /ж/
тюрми

prison

ув'язнювати - ув'язнити (Inf.) to imprison

ув'язнюю	ув'язню
ув'язнюєш	ув'язниш
ув'язнює	ув'язнить
ув'язнюємо	ув'язнимо
ув'язнюєте	ув'язните
ув'язнюють	ув'язнять

цариця /ж/
царіці

Tsarin

Швеція /ж/

Sweden

швед, /ч/
шведи

Swede

шведський, -а, -е, -і (Adj.)

Swedish

U K R A I N I A N

Basic Course

Lesson 132

ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.

5. Українська демократична держава і боротьба за неї.

В 1917 р., під час 1-ї світової війни, в Росії вибухла велика революція, що знищила російський царський лад. Відразу ж після цього в Україні почалася національно-визвольна революція. В Києві зібрався український національний конгрес і вибрав тимчасовий уряд України - Українську Центральну Раду. Українська Центральна Рада 22-го січня 1918 р. проголосила Україну самостійною, ні від кого не залежною, демократичною державою. Ця держава називалася "Українська Народна Республіка" (скорочено - УНР). В 1919 р. в УНР увійшли також і ті західно-українські землі, що до революції були в складі¹ Австро-Угорщини. Першим президентом УНР був славний український вчений і патріот - Михайло Грушевський.

Тимчасом владу в Росії захопила комуністична партія більшовиків. Вони встановили в Росії т.зв. "совєтську" владу. Слово "совєт" по-російському означає те саме, що українське слово "рада". Совєтська Росія спочатку визнала УНР і встановила з нею дипломатичні відносини, але потім більшовики проголосили українську демократичну республіку "буржуазною" державою і почали проти неї війну. Вони створили в Москві т.зв. "Комуністичну Партію України", що складалась переважно з агентів

Совєтської Росії. З цих са́мих аге́нтів у Росії було створено й т.зв. "радя́нський у́ряд" для України. За допомогою цієї агентури Совєтська Росія організувала також комуністичну "п'яту ко́лону"* в Україні й почала воєнні дії на фронті і в тилу.

Війна Украї́нської На́родної Респу́бліки з Совєтською Росією тривала понад три ро́ки. Протя́гом цих ро́ків бу́вали короткі пе́роди переми́р'я, але́ справжнього ми́ру не було. За цей час со-вєтські війська́ з Росії, при допомозі² украї́нських комуні́стів, кілька разів захо́плювали в свої́ руки сто́лицю України - Ки́їв, але́ украї́нська на́родна а́рмія ко́жен раз виганя́ла окупан́тів з Ук-раїни. Голо́вним отама́ном украї́нських військ в цій війні́ був Симон Петлю́ра, що був ви́браний тоді́ також і голо́вою держа́ви³.

Складні історичні обста́вини, зокре́ма - революці́йний ха́ос, що охо́пив тоді́ всю Схі́дну Євро́пу, не спри́яли украї́нській бо-ротьбі́ з переважа́ючими си́лами вбо́ра. Кому́ністи пере́могли́ на всіх простора́х коли́шньої росі́йської імпе́рії. В 1921 р. вони́ здобу́ли оста́точну пере́могу і в Украї́ні. Украї́на ста́ла совєтською, то́бто - радя́нською, респу́блікою. З 1923 р. во-на́ ста́ла чле́ном Радя́нського Сою́зу, в скла́ді яко́го перебува́є й до́сі.

Пі́сля поразки військ УНР украї́нська визво́льна боротьба́ не припини́лася. Аж до 1924 р. в Украї́ні трива́ла партиза́нська бо-ротьба́. А коли́ збро́йна боротьба́ партиза́нів припини́лася, поча́лася підпі́льна боротьба́ украї́нських патріо́тів, що їх кому́ністи

називають "націоналістами". Ця боротьба триває там і досі, не зважаючи на⁴ жорстокий червоний терор. Мільйони українців гинуть у Сибіру, як в'язні совєтських тюрм (в'язниць) і концтаборів (концентраційних таборів). Вони заслані туди без суду, або засуджені таємними судами. Сотні тисяч українців стали жертвами масових розстрілів. Їх розстрілюють тільки за те, що вони хочуть бути вільними.

* п'ята колона - the fifth column

Вислови:

1. бути в складі (держави, організації і т.п.) - to be a member of... to belong to...
(state, organization, etc.)
2. при допомозі (когось, чогось) - by (with) the help (of somebody, of something)
3. вибрати головою (президентом і т.п.) - to elect as a head (leader)
(president, etc.)
4. не зважаючи на ... - in spite of...

Будинок Української Центральної Ради,
тимчасового українського уряду в 1918 р.

PART II.

GRAMMAR.

Par. 11 The verb ЗВАЖАТИ.

The verb ЗВАЖАТИ is usually used with the preposition НА followed by the accusative case.

Він зважає на її
думку.

He pays attention to
her opinion.

Михайло Грушевський - перший президент
Української Народної Республіки.

Сімон Петли́ра - головний ота́ман військ
УНР і голова української держави в часі
українсько-совєтської війни.

P A R T III.

HOMEWORK.

I. Translate the following phrases into Ukrainian:

1. Ten years have passed since I saw you the last time.
2. He left for Odessa six months ago, and I have not seen him since.
3. I will call him /by phone/ after I finish my translation.
4. In our library, you may take as many books as you wish.
5. I don't like this house: it's too small; besides, it's too old.
6. After the lesson was finished, we went to the club.
7. If I am there and see him, I shall tell him about that.
8. He asked me whether I had passed the examination.
9. Instead of listening to me you talk all the time.
10. Look to your left! Our new boss is coming here.
11. When sending* the telegram, she forgot to write her name and address.
12. The man smoking a cigar is my friend.
13. He fell asleep smoking* a cigarette.
14. I saw them walking along the bank of the river.
15. All the people living in this house came from the East.

II. Напишіть складні речення, де були б такі сполучні слова:

1. Той, хто.	4. Через те, що.
2. <u>Ту</u> кни́гу, <u>що</u> .	5. Замість того, щоб.
3. Для того, щоб.	

* усе дієприслівник

Українські партизани.

Коли вибухла революція 1917 р. і в Україні почалася організація незалежного державного життя, українці не мали своєї власної армії. Уряд молоді України Народної Республіки відразу ж почав організовувати українську армію. Але це була дуже тяжка справа, бо робилося це в умовах революційного хаосу і війни, що відбувалася на терені України. Тому український народ мусив боронити свою землю сам, у формі партизанської війни з наступаючим ворогом.

Мабуть ще ніді в світі не було такого масового партизанського руху, як в Україні під час війни з Сове́тською Росією в 1918-21 роках. Майже кожне українське село мало тоді свій загін партизанів, які об'єднувалися в цілі партизанські армії. Коли армія УНР під керівництвом Симона Петлюри терпіла поразки в боях із сильнішим ворогом, партизани піднімали великі повстання в тилу ворожих військ. За допомогою партизанів українська армія кілька разів виганяла ворога з України.

В українському партизанському русі продовжувалися славні лицарські традиції українських козаків. Українські партизани також називали себе козаками, а партизанські командири називалися отаманами. І вони справді були такі ж відважні і любили так само волю, як і козаки.

В 1921 р., коли армія УНР була вже розбита більшовиками, українські вояки також перейшли до партизанських форм боротьби.

Генерал української армії Юрій Тютюнник організував велику українську партизанську армію, що скорочено називалась УПА. З цією армією він рушив у рейд із Західної України, що опинилася під Польщею, на Київ. По дорозі на Київ ця армія була розбита більшовиками під містечком Базар. Більшість партизанів загинула в боях, а 359 осіб були захоплені живими в полон і розстріляні.¹ Герої вмирали під вогнем кулеметів, співаючи український національний гімн² "Ще не вмерла Україна".

Великий партизанський рух виник в Україні також під час другої світової війни. Українські партизани в цей час вели боротьбу одночасно на два фронти: проти німецьких і проти советських окупантів. Українська партизанська армія в цей час називалась також УПА. Цією армією керувала підпільна українська революційна організація, а головним командиром армії був партизанський генерал - Тарас Чупринка. Коли закінчилась друга світова війна, УПА не припинила своєї боротьби. Вона діяла в окремих місцевостях України аж до 1950 р., коли в бою з більшовиками загинув генерал Чупринка. Тепер партизани перейшли до звичайної підпільної революційної праці в формі таємної вільної організації. Тисячі українських партизанів розстріляно й заслано до концтаборів Північної Росії і Сибіру. Але, як розкажуть свідки, що прибули з СРСР у Західну Європу й Америку, українці навіть і в советських концтаборах інколи піднімають повстання і не дають спокою червоній Москві.

С л о в а :

1. розстріляний	- executed by shooting
2. гімн /ч/	- anthem

Тарас Чупринка - головний командир
української партизанської армії (УПА)
в роках 1943-1950.

Translate the following sentences:

1. After writing my homework, I went for a stroll.
2. We couldn't come to you because of the sickness of our daughter.
3. Since he became ill he hasn't been working here.
4. Instead of studying in the University, he had to serve in the Army.
5. Instead of quitting the game, he continued to play and lost all that he had won.
6. Today I instead of Mr. Rak will give the lesson.
7. If it rains on Sunday, I shall stay at home.
8. I shall be able to go with you only after I have finished doing my homework.
9. She said she was called Nina.
10. I left very early because I was to meet a friend at the station.
11. When he at last reached our house, he was both tired and hungry.
12. The private complained that he couldn't work because he had a headache.
13. Can you finish this work before the chief comes?
14. I was told to ring you up.
15. He left the room without saying what we have to do.

аге́нт /ч/ аге́нти	agent
аге́нтура /ж/ аге́нтури	agency
А́встрія /ж/	Austria
А́встро-Уго́рщина /ж/	Austria-Hungary
бѣльшовѣк /ч/ бѣльшовѣки	bolshevik
буржуа́зний, -а, -е, -і (Adj.)	bourgeois
вибуха́ти - вибухну́ти (Adj.)	to explode, to burst
вибуха́ю вибухну́	
вибуха́єш вибухне́ш	
вибуха́є вибухне́	
вибуха́ємо вибухнемо́	
вибуха́єте вибухнете́	
вибуха́ють вибухну́ть	
визво́льний, -а, -е, -і (Adj.)	liberatory, emancipatory
визна́вати - визна́ти (Adj.)	to acknowledge, to recognize, to admit
визна́ю визнаю́	
визна́єш визнає́ш	
визна́є визнає́	
визна́ємо визнаємо́	
визна́єте визнаєте́	
визна́ють визнають́	
воє́нний, -а, -е, -і (Adj.)	military
вче́ний, -а, -е, -і (Adj.)	educated
вче́ний /ч/ вче́ні	scientist
в'язни́ця /ж/ в'язни́ці	prison
Дипломати́чний, -а, -е, -і (Adj.)	diplomatic
зале́жний, -а, -е, -і (Adj.)	dependent
засу́джений, -а, -е, -і (P.P.P.)	convicted, condemned
збро́йний, -а, -е, -і (Adj.)	armed, military

проголошувати	-	проголосити (Inf.)	to proclaim, to announce
проголошую		проголосу	
проголошуєш		проголосиш	
проголошує		проголосить	
проголошуємо		проголосимо	
проголошуєте		проголосите	
проголошують		проголосять	

революційний, -а, -е, -і (Adj.) revolutionary

розстріл /ч/	execution
розстріли	

розстрілювати	-	розстріляти (Inf.)	to shoot
розстрілюю		розстріляю	
розстрілюєш		розстріляєш	
розстрілює		розстріляє	
розстрілюємо		розстріляємо	
розстрілюєте		розстріляєте	
розстрілюють		розстріляють	

скорочений, -а, -е, -і (F.F.P.) abridged, abbreviated

суд /ч/	court
суди	

хаос /ч/	chaos
----------	-------

царський, -а, -е, -і (Adj.) Tsarist

U K R A I N I A N

Basic Course

Lesson 133

ДІАЛОГ.

А. Бачу по вашій формі, що ви служите в військах зв'язку.

Б. Так, я радист.

А. Мені відомо, що ви недавно прибули з Переяслава. Кілька днів тому туди була відправлена для поповнення й переформування шоста танкова дивізія.

Б. Це правильно. Кілька днів тому там розташувалася (розмістилася) шоста танкова дивізія.

А. Чи вам відомий точний план її розташування (розміщення)?

Б. Ні, невідомий.

А. Чи вам доводилося передавати якісь секретні повідомлення про стан дивізії?

Б. Відкриті тексти я передавав рідко. Як правило, тексти передаються зашифровані.

А. Хто їх зашифровує?

Б. Спеціальні шифрувальники при штабі.

А. Чи ви могли б розшифрувати одне таке повідомлення?

Б. Шифри і коди мені невідомі.

А. Чи в відкритих текстах бувають військові відомості?

Б. Бувають, але неважливі. Всі відкриті тексти проходять сувору цензуру.

А. А після цього їх може читати кожний?

Б. Ні, бувають телеграми, що не підлягають оголошенню.

А. Через які пункти проходить ваша головна вісь зв'язку?

Б. Мені відомий лише найближчий пункт, містечко Бориспіль.

А. Як ви встановлюєте зв'язок між частинами під час бойових дій?

Б. Кожна частина для цього має свої засоби зв'язку: польовий телефон, а також радіоприймачі й радіопередавачі.

А. А що буває, коли телефонний зв'язок перерваний, а радіостанція не працює?

Б. В таких випадках посиляють зв'язкових і посильних.

А. Чи ваші радісти користуються навушниками?

Б. Дивне питання. Ясно, що користуються.

А. Чи вам доручають підслухувати ворожі радіопередачі?

Б. Певно. Є спеціальні люди, що звуться радіопідслухувачі. Вони перехоплюють ворожі повідомлення.

А. І що вам дає таке перехоплення?

Б. Інколи дає дуже цінні інформації військового характеру.

А. Чи мережа (сітка) таких підслухувачів густа?

Б. Досить густа.

А. Чи вам відомі позивні сигнали радіостанції штабу третьої армії?

Б. Не можу знати їх сьогодні, бо вони змінюються кожні два дні.

А. На якій хви́лі працює́ їхня ра́ція?

Б. На хви́лі 10,8 ме́тра.

А. Чи ви мо́жете зв'язати́ся з ни́ми?

Б. Ні, бо я не зна́ю їхніх позивни́х.

GRAMMAR.Par. 1. Pluperfect tense in Ukrainian.

"Had been", "had gone" and "had written" are examples of the pluperfect tense. As in English, this tense is not very commonly used in Ukrainian. It is formed by adding the verb бути in the past tense to a certain verb in the past tense.

<u>Singular</u>	<u>Plural</u>
я ходив був	ми ходили були
ти ходив був	ви ходили були
він ходив був	вони ходили були
вона ходила була	
воно ходило було	

Я написав був листа,
а потім порвав.

After I had written down
the letter I tore it
/into pieces/.

Par. 2. The prefix НА-

The prefix НА- used with verbs has the meaning of completion, concentration, etc.

Він навантажив
своє авто.

He loaded his car.

Мати накупила багато
кращу.

The mother bought a lot
of goods.

Ми назбирали багато
грибів і ягід.

We gathered a lot of
mushrooms and berries.

Я набрав багато дров
і відніс їх у хату.

I took a lot of woods
and carried it into the
house.

PART III.

HOMEWORK.

I. Translate the following phrases into Ukrainian:

1. If I had more time, I would go with you to Canada.
2. He asked me if I spoke foreign languages.
3. See if there is any mail for me.
4. He would have come yesterday if he could.
5. She asked me if I liked the picture I saw last night in the movies.
6. Do you want me to translate these sentences?
7. Houses are built very quickly in our country.
8. Iron ore is mined in the Krywyj Rih.
9. Do you know what he was awarded the medal for?
10. What is the infantry armed with?
11. Our city was surrounded the first days of the war.
12. He asked me if I was at the front.
13. We saw the infantry crossing the river.
14. If we had gotten reinforcements on time, we would have won the battle.
15. Did you hear somebody knocking on the door?
16. We were told that the offensive would start at 0500 hrs.
17. They were issued rifles and cartridges.
18. I was told that he was captured near Moscow.
19. I was offered only 200 dollars a month and therefore I refused this job.
20. He recently escaped from prison.

II. Напишіть складні речення, де були б такі сполучні слова:

1. До того, як.

4. Звідти, звідки.

2. Так, як.

5. Як тільки, відразу.

3. Так, що.

6. Хоч.

ЧАСТИНА ІУ.
ЧИТАННЯ, ПЕРЕКЛАД І РОЗ'ОБ'ЯС.

А.

Несподіваний успіх.
(оповідання розвідника)

Одної темної ночі наші літаки скинули нас із парашутами над лісовою місцевістю в глибокому тилу ворога. Нас було двоє: я і ще один дуже досвідчений радист і шифрувальник із штабу. Ми мали завдання встановити місце розташування ворожого аеродрому, з якого ворог робив систематичні нальоти тяжких бомбардувальників на наші позиції. Цей аеродром мав бути десь тут, але він був так добре замаскований, що наша повітряна розвідка ніяк не могла його відшукати.

Ми мали зі собою¹ всі необхідні запаси для успішної^{**} розвідки і докладну^{**} мапу розташування ворожих частин на цьому терені, приймальні і передавальні радіоапарати, апарати для підслухування і перехоплення ворожих радіопередач, тощо. Ми мали також секретні шифри для радіозв'язку із своїм штабом і коди, за допомогою яких ми могли розшифрувати зашифровані радіопередачі ворога.

За ніч ми встигли зв'язатися по радіо із своїм штабом і одержали звідти свіжі повідомлення й розпорядження. Штаб доручив нам встановити зв'язок з групою партизанів, що діяли в цьому районі і підлягали нашому штабові. Партизани мали прислати

до нас своїх зв'язкових і дати нам для орієнтації деякі цінні секретні плани.

Ми негайно ж почали передавати свої позивні (сигнали) на тій хвилі, на якій працювала рація партизанів. Але, на жаль, усі наші спроби зв'язатись із партизанами не мали успіху. Ми зрозуміли, що зв'язок з партизанами на цій лінії був перерваний. Очевидно, щось там сталося. Боячись, щоб наші сигнали не перехопив ворог, ми припинили свої спроби.

Коли розвіднилось, ми сховали своє спорядження й свої папери в гущавині лісу під кущами і вийшли на галявину, щоб оглянути місцевість. Ми мали при собі² тільки папери на ім'я³ тутешніх селян. Не побачивши навколо нічого, крім лісу, ми пішли далі. Перейшовши через галявину, ми потрапили ще в густіший ліс. Згідно мапи⁴, яку ми проглянули перед своїм відходом, ми йшли в тому напрямку, де мало бути село Нові Двори. Нам треба було знайти це село.

Раптом із-за^{**} кущів вийшов, як з-під землі віріс, солдат ворожої армії. Погрожуючи автоматом, він зупинив нас, наказав підняти руки вгору і запитав нас своєю мовою, хто ми та куди й звідки йдемо. Хоч це була для нас несподіванка^{***}, але ми були добре вишколені розвідники і знали, як треба себе поводити. Ми зробили вигляд⁵, що ми не розуміємо мови солдата. Вживаючи мову тутешніх селян і різні знаки руками, ми почали пояснювати,

що ми мешкаємо тут недалеко, а йдемо до районového містечка Берези шукати праці. Солдат наказав нам іти туди, куди він показував. Було ясно, що ми арештовані.

"Ну, от і кінець! - думали ми, йдучи. - Ще не встигли й почати виконувати своє завдання, а вже потрапили в полон. Чи не дурні? Що ж тепер робити?.."

(закінчення буде)

* розвідник /ч/ розвідники	scout, reconnoitre, intelligence officer
** успішний, -а, -е, -і /Adj./	successful
** докладний, -а, -е, -і /Adj./	detailed
** із-за /Prep./	from behind
*** несподіванка /ж/ несподіванки	suddenness, surprise

Вислови:

1. мати з собою	- to have with oneself
2. мати при собі	- to have with oneself
3. папери (документи) на ім'я	- identification, papers, documents
issued to...
4. згідно мапи	- according to the map
5. зробити вигляд	- to pretend

B.

Translate the following sentences:

1. If he asks for money, give it to him.
2. If I'm in San Francisco on Sunday, I'll visit you.
3. If I could only get there.
4. If you see him, ask him to call me up.
5. I want you to come as soon as possible.
6. I want you to stay here longer.
7. He wants us to work more.
8. These words are often used in conversation.
9. In the USSR all goods are sold to the population in state stores.
10. In the Soviet Union all young men are drafted into the army.
11. This word is not translated into Ukrainian.
12. All soldiers of our unit are armed with automatic rifles.
13. Lumber, coal and oil are transported along the Dnipro.
14. The military warehouse is guarded by sentries.
15. In our library books are issued only from 1 to 5 o'clock.
16. The infantrymen demand to be issued footwear.

відправлений, -а, -е, -і	/P.P.P./	dispatched; sent
вісь /ж/		axis; centre line
встановлювати - встановити	/Inf./	to establish; to set up
встановлюю встановлю		
встановлюєш встановиш		
встановлює встановить		
встановлюємо встановимо		
встановлюєте встановите		
встановлюють встановлять		
доручати - доручити	/Inf./	to entrust (with); to assign mission
доручаю доручу		
доручаєш доручиш		
доручає доручить		
доручаємо доручимо		
доручаєте доручите		
доручають доручать		
засіб /ч/		means; expedient
засоби		
зашифрований, -а, -е, -і	/P.P.P./	enciphered; encrypted
зашифровувати - зашифрувати	/Inf./	to encipher
зашифровую зашифрую		
зашифровуєш зашифруєш		
зашифровує зашифрує		
зашифровуємо зашифруємо		
зашифровуєте зашифруєте		
зашифровують зашифрують		
зв'язковий, -а, -е, -і	/Adj./	messenger
зв'язуватися - зв'язатися	/Inf./	to communicate
зв'язуюся зв'яжуся		
зв'язуєшся зв'яжешся		
зв'язується зв'яжеться		
зв'язуємося зв'яжемося		
зв'язуєтеся зв'яжетеся		
зв'язуються зв'яжуться		
код /ч/		code
коди		
мережа /ж/		net, network
мережі		

навушники /Pl./		head-phone, ear-phone
передавальний, -а, -е, -і	/Adj./	intermediary; transmitting; transmission
передавати - передати	/Inf./	to transmit
передаю	передам	
передаєш	передаси	
передає	передасть	
передаємо	передамо	
передаєте	передасте	
передають	передадуть	
передаватися - передатися	/Inf./	to be transmitted
передається	передасться	
передаються	передадуться	
перерваний, -а, -е, -і	/P.P.P./	interrupted, broken
перехоплювати - перехопити	/Inf./	to intercept; to tap (wires)
перехоплюю	перехоплю	
перехоплюєш	перехопиш	
перехоплює	перехопить	
перехоплюємо	перехопимо	
перехоплюєте	перехопите	
перехоплюють	перехоплять	
перехоплення /с/ перехоплення		interception
Переяслав		Pereyaslav
підлягати	/Inf./	to be subject to
підлягаю		
підлягаєш		
підлягає		
підлягаємо		
підлягаєте		
підлягають		
підслухування /с/ підслухування		spying; overhearing; listening in; monitoring
підслухувати - підслухати	/Inf./	to listen in; to monitor; to intercept
підслухую	підслухаю	
підслухуєш	підслухаєш	
підслухує	підслухає	
підслухуємо	підслухаємо	
підслухуєте	підслухаєте	
підслухують	підслухають	
план /ч/ плани		plan

позивний, -а, -е, -і	/Adj./	call sign
поcильний, -а, -е, -і	/Adj./	runner, messenger
повідомлення /с/ повідомлення		information; communique
приймальний, -а, -е, -і	/Adj./	reception
радіопередача /ж/ радіопередачі		radiotransmission; radio broadcast
радіопідслухувач/ч/ радіопідслухувачі		monitor
рація/ж/		radio station, radio set
розміщення /с/ розміщення		distribution, disposition
розміщуватися - розміститися /Inf./ розміщуюся розміщуся розміщуєшся розмістишся розміщується розміститься розміщуємося розмістимося розміщуєтесь розміститесь розміщуються розмістяться		to be disposed; to be placed
розташовуватися - розташуватися /Inf./ розташовуюся розташуюся розташовуєшся розташуєшся розташовується розташується розташовуємося розташуємося розташовуєтесь розташуєтесь розташовуються розташуються		to camp, to be stationed, to be disposed
розташування /с/ розташування		disposition
розшифровувати - розшифрувати /Inf./ розшифровую розшифрую розшифровуєш розшифруєш розшифровує розшифрує розшифровуємо розшифруємо розшифровуєте розшифруєте розшифровують розшифрують		to decipher, to decode
секретний, -а, -е, -і	/Adj./	secret; classified
цензура/ж/		censorship
цінний, -а, -е, -і	/Adj./	valuable

шифр/ч/
шифри

cipher code

шифрувальник /ч/
шифрувальники

codifier

ВІЙСЬКОВІ ВИСЛОВИ:

війська зв'язку

signal troops

вісь зв'язку

axis of communications

відкритий текст

open text

встановити зв'язок

to establish contact /communications/

бойові дії

combat; combat condition

не підлягати оголошенню

not to be announced (published), "not for
public use"

цей документ не підлягає
оголошенню

this document is classified

польовий телефон

field telephone

позивний сигнал

call signal

радіоприймач

radio receiver

радіопередавач

radio transmitter

U K R A I N I A N

Basic Course

Lesson 134

ДІАЛОГ.

А. Капітане, мені сказали, що завдання переходу через річковий рубіж виконане. Чи ви можете розказати мені деталі, бо я мушу про все детально доповісти маршалові.

Б. Як ви знаєте, тиждень тому, наша розвідка донесла, що ворог на цій ділянці мав незначні сили.

А. Чи ці дані підтвердилися?

Б. Повністю. На основі цих даних¹ ми побудували свій план наступу.

А. Ви напевно спробували зайти з флангу?

Б. Ні, ми вжили лобову атаку. Наша артилерія відкрила вогонь о 10-ій годині.

А. І як довго тривала артилерійська підготовка?

Б. Годин дві. Після цього ми перейшли в наступ і почали тиснути ворога, що відступав до річки майже без опору.

А. Ворог мав великі втрати?

Б. Я думаю, що ворог поніс дуже великі втрати.

А. Як ви думаєте, чому ворожий опір був такий слабкий?

Б. Полонені оповідають, що їхня дивізія, яка займала цю ділянку фронту, складалася переважно з молодих солдатів (новобранців), що вміли тільки віддавати честь.

А. Чи їм вдалося переправитися через річку?

Б. Лише частина встигла перейти на той бік і висадила (зірвала) за собою міст². Решта здалася (в полон).

А. Чи ви відразу форсували річку?

Б. Спробували, але за річкою в кущах вони мали кулеметні гнізда. Кулемети тримали річку під обстрілом.

А. Це були ручні кулемети?

Б. Ручні й станкові системи Максима.

А. Ну, й що ви робили далі?

Б. Наші снайпери спробували вивести кулемети з ладу, але кулемети були добре замасковані.

А. Становище було досить трудне.

Б. Факт. Але з'явилися наші гелікоптери (вертолети) й скинули парашутний десант.

А. Не погано!

Б. Наші передові частини переправилися вбрід через річку і в рукопашному бою знищили вборога³.

А. Чи вам пощастило організувати постійну переправу через річку?

Б. Наші сапери навели понтонний міст, але ця річка має багато бродів.

А. Чи всі окопи були очищені від вборога?

Б. Так. Ми вжили для цього вогнемети, ручні гранати і їнкили навіть доводилося колоти багнетами⁴.

А. Ну й чим закінчилася операція?⁵

Б. Ми влаштуємо там тепер міцне передмісто́ве укрі́плення.

1. на основі цих даних	- on the ground of these informations /datas/
2. висадити (зірвати) за собою міст	- to blow up the bridge behind oneself
3. знищили ворога в рукопашному бою	- to destroy the enemy in hand-to-hand combat
4. доводилося колюти багнетами	- we had to stab with bayonets
5. чим закінчилася операція	- how the operation was finished

P A R T II.

HOMEWORK.

I. Translate the following phrases into Ukrainian:

1. He was taken prisoner in the first days of the war.
2. Yesterday I read in a magazine a very interesting article about the Second World War.
3. My wife was born on March 3rd, 1915. I was born the same year, but in January.
4. Who commands your regiments?
5. I like the picture which hangs over the sofa in your room.
6. I'm not at all interested in music.
7. Our room is only three meters wide. It is narrower than yours.
8. People usually avoid unpleasant conversation.
9. He is a sergeant of the 4th Company of the 16th Infantry Regiment.
10. How many tanks are there in your regiment? Now we have 32 tanks.
11. I can't decide what trousers match this jacket better.
12. Check it once more; maybe you made a mistake.
13. As soon as he saw me, he yelled, "Come here!"
14. I'll tell you after I've found out about this.
15. They always come here before Christmas and after Easter.

II. Напишіть складні речення, де були б такі сполучні слова:

1. Тому, що.	4. Проти того, щоб.
2. Бо.	5. Не тільки... але й.
3. Доти, доки.	6. Не дивлячись на те, що...

ЧАСТИНА III.
ЧИТАННЯ, ПЕРЕКЛАД І РОЗМОВА.

Несподіваний успіх.

(закінчення)

Солдат повів нас далі в гушавину лісу. Виявилось, що в лісі було дуже багато ворожих солдатів. А трохи далі ми побачили між кущами землянки, бліндажі і навіть кухні й грузовики. Ми зрозуміли, що тут мало бути якесь дуже важливе гніздо ворога. Але що саме тут було?

Нарешті ми побачили на галявині вертолети /гелікоптери/. Тоді ми раптом зрозуміли, що знаходимося безпосередньо біля того самого лісового аеродрому ворога, що його розташування ми мали встановити. Справді, трохи далі можна було бачити аеродром, замаскований за допомогою зелених сіток, що висіли над великою галявиною. На сітках було багато листя такого самого кольору, як і на деревах навкруги. Звичайно, з повітря не можна було помітити нічого, бо все здавалося суцільним лісом.

Отже - те, що ми шукали, ми знайшли, але... Що з того, коли ми однак не мали вже ніякої можливості передати своїм якісь дані про ворожий об'єкт!..

Нас завели в якийсь великий бліндаж, зробили пильний контроль усіх наших речей і забрали всі наші документи. Якийсь майор мав з нами дуже сувору розмову. Він не вірив ні одному нашому слову.

- Якої "праці" ви шукали тут? - запитав він із злим сміхом, коли ми сказали, що йшли до містечка Берези "шукати праці".

- Пилати Дерев'я в лісі і готувати Дрова, - відповіли ми.

- Ну, Добре, - сказав майор, сміючись ще дужче. - Ми маємо для вас таку роботу. - І він сказав солдатам, щоб Дали нам сокири й пилки, відвели нас на галявину край лісу, звідки ми прийшли, і примусили пилати Дерев'я й готувати дрова. При цьому він додав, звертаючись до солдатів: - Плату за роботу дасте їм після закінчення праці... вночі...

Ми зрозуміли, що означали ці слова майора. Він сказав, щоб після закінчення роботи нас уночі розстріляли.

Ми працювали цілий день. Дерев'я, які падали від наших сокир і пилки, ми розрізували на шматки, очищували їх від листя і складали в купи на галявині. Ми не мали ніякої надії втекти і врятувати своє життя. За нами пильно слідкували ворожі солдати з автоматами й ручними гранатами.

-Ну, тут ми й загинемо! - сказав я своєму товаришеві.

-Можливо! - відповів він. - Але все таки своє завдання ми виконаємо з честю.

- Виконаємо? Як? - запитав я.

- Не говори багато, а роби те, що я тобі казатиму, - сказав він і наказав мені очищувати шматки Дерев'я так, щоб вони були цілком білі. Ці шматки він клав на купи дров ... у вигляді знаків, значення яких міг зрозуміти спостерігач із літака, що знав наші шифри. Я все зрозумів.

В кінці дня високо в небі над лісом з'явився літак нашої повітряної розвідки. Він довго літав над лісом і, звичайно, все сфотографував. А через годину наші тяжкі бомбовози налетіли на ворожий аеродром і знищили його. Під час

бомбардування ми втекли і повідомили свій штаб про наш несподіваний успіх.

1. що з того, коли...	-	what's the use of it, when...
2. контроль /ч/	-	control
3. очищувати - очищати	-	to clean from
4. сміх /ч/	-	laugh

B.

Translate the following sentences:

1. This road runs past a forest.
2. Before he enlisted in the Army, he studied at Columbia University.
3. We consider him to be a very good commander.
4. I watched them coming down by parachute.
5. Nobody noticed the Colonel enter the class.
6. Stop the car, please; I need to get off.
7. Bring in the arrested woman. I want to speak to her.
8. I was asked whom I was looking for.
9. She told me to bring chalk.
10. She told him to close the door.
11. He is ten years older than his brother and nearly twice as old as his wife.
12. For how long did you come here? I came here for a week.
13. I gave the children a dollar each.
14. It is about 4 kilometers from my house to the school.
15. He was fired for not telling the truth.
16. My daughter married Mr. Kononenko recently.
17. By two o'clock everything was ready.

New York, U.S.A.

Mr. Williams - a wealthy American.

Tymish Shtokalo - a Ukrainian emigrant /D.P./.

1. Are you Tymish Shtokalo? I have to talk to you, young man.

2. Так, я Тиміш Штокало. Про що ви хочете говорити зі мною?

1. Take a seat. I have learned that you are courting my daughter, Anne.

2. Ми з нею добрі друзі. Вона розповідала вам про це?

1. Oh, no. She didn't. You have been seen with her very often in town.

2. Так, це вірно. Як ви знаєте, я живу недалеко від вас. Часто, ідучи в університет, я зустрічаю по дорозі вашу дочку, й, таким чином, ми часто зустрічаємося з нею.

1. I'm astonished. She never told me anything about you.

2. Говорячи правду - не було про що й розповідати. Ми були добрими друзями.

1. If I heard you correctly - you said "we were good friends". And how is it now? Are you both in love?

2. Немає де правди діти¹ - я люблю вашу дочку. Я полюбив її з першого погляду.

1. Does she love you, too?

2. Тепер, думаю, так. Але вона закохалася в мене не відразу. Знаєте, в неї завжди такі сумні² очі, що я змушений був думати, що вона нещаслива.

1. Why should she be unhappy? I give her everything she needs and wants. Can you tell me what's wrong with her?

2. Нічого поганого з нею немає. Можу й мушу сказати вам тільки одне: ви дуже суворо поводитеся з нею.

1. Whose opinion is it, yours or hers?

2. Одного разу я бачив, як вона плакала; а коли я запитав її, чому вона плаче, вона розповіла мені свої турботи.³

1. It's rather interesting. Why should she tell you about her private troubles?

2. Нехай це вас не дивує⁴ - в той час ми вже знали, що ми кохали один одного...

1. Where did it happen? Where did she tell you about her trouble?

2. Це не має значення. Я думаю, що це було в міському парку.

1. What? You were with her in the city park?

2. Заспокоїться, пане Вільямс. Нічого поганого в тому, що ми були в парку немає. Ми часто бували там.

1. Why didn't you tell me about that?

2. Чому я мав би говорити вам про це? Всі закохані люди бувають і в парках, і в лісах, і на горах, і скрізь.

1. What was that?

2. Я говорю, що всі закохані...

1. You mean, you are in love with my daughter?

2. Це те, що я вам уже сказав і повторюю ще раз: ми кохаємо один одного і, звичайно, збираємося одружитися.

1. This is something new. Does my daughter want to marry you?

2. Так, вона мені говорила...

1. Why do you think that she isn't satisfied with me, as with her father?

2. Вона розповідала мені, що ви не дозволяєте їй ходити ні в кінб, ні в театр, ні, навіть, на пляж.

1. Listen, young man, it's not your business. In regard to the marriage - I think it is yet too early to speak about it. Anne still is a child, and I don't think it's time for her to get married. By the way, what's your situation? Have you a job?

2. Як ви знаєте - я студент. Отже, я буду мати постійну роботу після того, як закінчу університет.

1. What do you do for a living now?

2. Що зустрічається; по-перше, я дам приватні лекції іноземних мов. Крім української мови, я говорю також по-російському й по-англійському. По-друге, я журналіст і пишу статті для різних газет.

1. I don't think you can support your wife now. Why don't you wait until you finish your study?

2. Може, ви маєте рацію, але я не бачу причини, чому б я не міг одружитися зараз. Ми якось проживемо, не турбуйтеся.

1. Now, how about your family? Whom do you have?

2. У мене нікого немає; мої рідні (родичі) вже не живуть. Мій батько загинув під час революції; моя мати вмерла під час голоду на Україні в 1933 році; один брат загинув десь у Сибіру, а другий...

1. Why didn't you tell me this before?

2. Для чого я мав вам розповідати свої власні турботи. Я думаю, що вам не цікаво слухати про чийсь біль. Я мушу йти. Вибачте за турботи.

1. Don't mention*. Come next Friday for dinner with us. We eat at six.

2. Дякую. До побачення.

-
1. дівати - діти	- to put
немає де правди діти	- one cannot hide the truth
2. сумний	- sad, sorrowful
3. турботи	- troubles, difficulties
4. дивувати - здивувати	- to astonish, to surprise, to amaze
5. голод	- famine, hunger

* немає защо (Lit.trans. не згадуйте)

брід /ч/ броди		ford
вбрід /переходити/ (Adv.)		to ford
вертолiт /ч/ вертолети		helicopter
виконаний, -а, -е, -і (P.P.P.)		fulfilled, performed
вогнемёт /ч/ вогнемёти		flame thrower
гніздо /с/ гнізда		nest, pit
граната /з/ гранати		granade
дані (Pl. only)		date, facts
десант /ч/ десанти		landing party
детально (Adv.)		in detail
доповідати - доповісти (Inf.)		to report
доповідаю доповім		
доповідаєш доповіси		
доповідає доповість		
доповідаємо доповімо		
доповідаєте доповісте		
доповідають доповідять		
здаватися - здатися (Inf.)		to surrender
здаюся здамся		
здаєшся здаси́ся		
здається здасться		
здаємося здамо́ся		
здаєтеся здасте́ся		
здаються здаду́ться		
зривати - зірвати (Inf.)		to blow up
зриваю зірву		
зриваєш зірвеш		
зриває зірве		
зриваємо зірвемо		
зриваєте зірвете		
зривають зірвуть		

з'явля́тися - з'явля́тися	(Inf.)	to appear
з'явля́юся з'явлю́ся		
з'явля́юся з'явлю́ся		
з'явля́ється з'явля́ється		
з'явля́юся з'явлю́ся		
з'явля́ється з'явля́ється		
з'явля́ються з'явля́ються		

колю́ти - заколю́ти	(Inf.)	to stab, to stick
колю́		
колю́ш		
колю́ть		
колю́мо		
колю́те		
колю́ть		

лад /ч/	order
---------	-------

лобови́й, -а, -е, -і	(Adj.)	frontal
----------------------	--------	---------

Ма́ксим	Maxim
---------	-------

наво́дити - навести́	(Inf.)	to erect (bridge), to sight (gun)
наво́джу наведу́		
наво́диш наведе́ш		
наво́дять наведе́		
наво́димо наведе́мо		
наво́дите наведе́те		
наво́дять наведу́ть		

новобра́нець /ч/	recruit
новобра́нці	

осно́ва /ж/	base, foundation
осно́ви	

опі́р /ч/	resistance, opposition
-----------	------------------------

очи́щений, -а, -е, -і	(P.P.P.)	cleared
-----------------------	----------	---------

передмо́стовий, -а, -е, -і	(Adj.)	bridgehead
----------------------------	--------	------------

перепра́ва /ж/	crossing
перепра́ви	

переправля́тися - переправля́тися	(Inf.)	to cross
переправля́юся переправлю́ся		
переправля́юся переправлю́ся		
переправля́ється переправля́ється		
переправля́юся переправлю́ся		
переправля́ється переправля́ється		
переправля́ються переправля́ються		

перехід /ч/ переходи		crossing, march
підтверджуватися - підтвердитися (Inf.) to be confirmed підтверджується підтвердиться підтверджуються підтвердяться		
понтонний, -а, -е, -1	(Adj.)	pontoon
рубіж /ч/ рубежі		boundary
рукопашний, -а, -е, -1	(Adj.)	hand to hand
ручний, -а, -е, -1	(Adj.)	hand
сапёр /ч/ сапери		combat engineer
снайпер /ч/ снайпери		sniper
спротив /ч/		resistance
станковий кулемёт		hvy m. g.
тиснити - відтиснити (Inf.) тисню тисниш тиснить тиснимо тисните тиснять	(Inf.)	to press
фланг /ч/		flank
форсувати форсую форсуєш форсує форсуємо форсуєте форсують		to force
честь /ж/		salute, honor

ВІЙСЬКОВІ ВИСЛОВИ.

1. річковий рубіж	river boundary
2. заходити (зайти) з флангу	to outflank
3. лобова атака	frontal attack
4. відкрити вогонь	to open fire
5. артилерійська підготовка	artillery preparation
preparatory bombardment
6. перейти в наступ	to take the offensive
7. тиснути ворога	to press the enemy
8. відступати без опору	to retreat without resistance
9. нести (понести) втрати	to suffer many losses
10. молодий солдат	young soldier
11. віддавати (віддати) честь	to salute
12. здаватися (здатися) в полон	to surrender
13. форсувати річку	to force river
14. кулеметне гніздо	machine-gun nest
15. тримати річку (дорогу...) під обстрілом	to keep the river (road) under fire
16. ручний кулемет	automatic rifle
17. ручна граната	hand grenade
18. станковий кулемет	machine gun
19. кулемет системи Максима	machine gun of Maxim system
20. вивести гармату (кулемет...) з ладу	to disable the gun (machine gun)
21. скинути десант	to drop the landing force

22. переправитися через річку вбрі́д	to ford the river
23. рукопа́шний бі́й	hand to hand combat
24. передова́ части́на	spearhead unit
25. посто́йна перепра́ва	permanent crossing
26. понто́нний мі́ст	pontoon bridge
27. навести́ понто́нний мі́ст	to erect the pontoon bridge
28. мі́сто (око́пи, місцеві́сть...) очи́рене від воро́га	city (tranches, terrain...) cleaned from the enemy
29. коло́ти багне́тами	to stab (to thrust) with the bayonets
30. військóва опера́ція	military operation
31. передмо́стове укрі́плення	bridgehead

PB 7200-5-SB
750-31T